

**T.C.
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI**

**SARA ŞAHİNKANAT'IN RESİMLİ ÇOCUK
KİTAPLARININ BİÇİMSEL, İÇERİK VE
RESİMLEME ÖZELLİKLERİ AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Enis ERKAN

**Doç. Dr. Ayşegül OĞUZ NAMDAR
Danışman**

**RİZE
2021**

KABUL VE ONAY

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Temel Eğitim Ana Bilim Dalında, Enis ERKAN tarafından hazırlanan “*Sara Şahinkanat’ın Resimli Çocuk Kitaplarının Biçimsel, İçerik ve Resimleme Özellikleri Açısından İncelenmesi*” başlıklı bu çalışma, 07/06/2021 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği/oy çokluğuyla başarılı bulunarak jürimiz tarafından [Yüksek Lisans Tezi] olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. Lale CERRAH ÖZSEVGEÇ

Üye : Doç. Dr. Ayşegül OĞUZ NAMDAR

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Mahir ÖZKAN

...../...../2021

Doç. Dr. Ahmet YANIK
Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Sınıf Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans Proramından mezun olmak üzere teslim ettiğim “Sara Şahinkanat’ın Resimli Çocuk Kitaplarının Biçimsel, İçerik ve Resimleme Özellikleri Açısından İncelenmesi” konulu tezimi, bilim ve araştırma etiği prensiplerine riayet edilerek tarafımdan yazılmıştır.

Eserimde, başka kaynaklardan aktarılan bütün bilgi ve alıntılar, Enstitünüz Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak açıkça gösterilmiştir. Kaynağı gösterilenler dışında kalan bütün bilgiler uygun araştırma yöntemi kullanılarak tarafımdan edinilmiş ve esere bu şekilde yansıtılmıştır. Şahsıma ait olmayan hiçbir bilgi, kasıt veya kusurlar, şahsıma aitmiş gibi gösterilmemiştir. İnternet kaynakları dâhil, sahibine / kaynağına atıf yapmaksızın hiçbir bilgi kullanılmamıştır.

Aksinin ortaya çıkması halinde doğacak bütün hukuki, idari, akademik ve etik sorumluluk tarafıma ait olacaktır. Eserin tesliminden sonra herhangi bir zamanda, bilim etiğine aykırılık tespit edilmesi ve / veya eserimle ilgili intihal veya intihal şeklinde anlaşılabacak bir durumun ortaya çıkması halinde; Üniversitemiz ve eğitim karomuzun hiçbir şekilde sorumlu tutulmayacağını hür irademle kabul, beyan ve taahhüt ederim. 07/06/2021

Enis ERKAN

ÖN SÖZ

Bu araştırmada bana her konuda rehberlik eden, hiçbir zaman yardımlarını esirgemeyen, zorlandığım zamanlarda beni yüreklendiren, bilgi ve tecrübelerinden faydalandığım değerli hocam ve danışmanım Doç. Dr. Ayşegül OĞUZ NAMDAR'a,

Tezimde, görüş ve önerileri ile bana destek olan ve zaman ayıran değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Bekir GÖKÇE'ye,

Tez savunma sınavımda verdikleri dönütler ile tezime katkı sağlayan değerli hocalarım Prof. Dr. Lale CERRAH ÖZSEVGİ'ye ve Dr. Öğr. Üyesi Mahir ÖZKAN'a,

Tezimde, yazdığı çocuk kitaplarını incelediğim değerli yazar Sara ŞAHİNKANAT'a ve geliştirdiği ölçeği araştırmamda kullanmama izin veren Sayın Müzeyyen KARDAŞ KOÇAK'a,

Eğitim hayatım süresince bilgileriyle bana ışık tutan ve yol gösteren tüm hocalarıma,

Tez yazım aşamasında manevi destek ve yardımını eksik etmeyen değerli arkadaşım Hilal Şükran BEHLÜL'e,

Hayatımın her alanında bana destek olan, iyi ki benim ailem dediğim sevgili babam Abdulkadir ERKAN'a, canım annem Güleyha ERKAN'a, kıymetli kardeşim Erva ERKAN'a, değerli yengem Esmâ ERKAN'a ve tez çalışmamın her aşamasında bana yardımcı olan sevgili abim Ufuk ERKAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmamın ilgili alana katkıları sunması dileğimle...

Enis ERKAN

Rize, 2021

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	2
ETİK BEYAN.....	3
ÖN SÖZ	4
İÇİNDEKİLER	5
ÖZET	8
ABSTRACT.....	9
KISALTMALAR.....	10
TABLolar LİSTESİ.....	11
GİRİŞ	14

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR

1.1. ÇOCUK EDEBİYATI

1.1.1. Çocuk Edebiyatının Tanımı.....	18
1.1.2. Çocuk Edebiyatının Amacı	19
1.1.3. Çocuk Kitapları	20
1.1.4. Resimli Çocuk Kitapları.....	21
1.1.5. Resimli Çocuk Kitabı Türleri	22
1.1.5.1. Erken Dönem Çocuk Kitapları.....	22
1.1.5.2. Okumaya Başlama Dönemi Kitapları	23
1.1.5.3. Yazısız Resimli Çocuk Kitapları.....	23
1.1.5.4. Resimli Öykü Kitapları	23
1.1.6. Resimli Çocuk Kitaplarının Biçimsel Özellikleri	24
1.1.6.1. Kâğıt.....	24
1.1.6.2. Ciltleme.....	24
1.1.6.3. Boyut.....	25
1.1.6.4. Kapak	25

1.1.6.5. Sayfa Düzeni	25
1.1.6.6. Yazı Boyutu	26
1.1.7. Resimli Çocuk Kitaplarının İçerik Özellikleri	26
1.1.7.1. Konu.....	26
1.1.7.2. Tema	27
1.1.7.3. İleti	27
1.1.7.4. Karakterler	28
1.1.7.5. Plan	29
1.1.7.6. Dil ve Anlatım.....	29
1.1.8. Resimli Çocuk Kitaplarının Resimleme Özellikleri.....	29
1.1.9. Resimli Çocuk Kitaplarının Çocuğun Gelişimindeki Yeri ve Önemi	31
1.1.9.1. Resimli Çocuk Kitaplarının Bilişsel ve Dil Gelişimlerine Katkıları.	31
1.1.9.2. Resimli Çocuk Kitaplarının Duygusal Gelişime Katkıları	32
1.1.9.3. Resimli Çocuk Kitaplarının Sosyal Gelişime Katkıları	32
1.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	33
1.3. LİTERATÜR ÖZETİ	44

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2. YÖNTEM	46
2.1. Araştırmanın Modeli	46
2.2. Çalışma Grubu.....	46
2.3. Veri Toplama Aracı.....	55
2.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması	55
2.5. Araştırmanın Güvenirliği ve Geçerliği.....	55

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3. BULGULAR.....	57
3.1. Kitapların Künye Bilgilerine Ait Bulgular.....	57
3.2. Kitapların Dış Yapı Özelliklerine Ait Bulgular	64
3.3. Kitapların İç Yapı Özelliklerine Ait Bulgular.....	70
3.4. Kitapların Resimleme Özelliklerine Ait Bulgular	80
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	89
KAYNAKLAR	96
EKLER.....	106
ÖZ GEÇMİŞ.....	112

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Ana Bilim Dalı: Temel Eğitim

Tez Türü: Yüksek Lisans Tezi

Danışmanı: Doç. Dr. Ayşegül OĞUZ NAMDAR

Hazırlayan: Enis ERKAN

Yıl: 2021

Sayfa Sayısı: 112

ÖZET

SARA ŞAHİNKANAT’IN RESİMLİ ÇOCUK KİTAPLARININ BİÇİMSEL, İÇERİK VE RESİMLEME ÖZELLİKLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Bu araştırmada, Sara Şahinkanat’ın resimli çocuk kitaplarının biçimsel, içerik ve resimleme özellikleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma doküman incelemesi yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Sara Şahinkanat’ın yazdığı 8 resimli çocuk kitabı oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan Sara Şahinkanat’ın resimli çocuk kitapları, kullanılan “Kitap İnceleme Formu” na göre künye bilgileri, biçimsel özellikler, içerik özellikleri ve resimleme özellikleri olmak üzere dört bölümde incelenmiştir. İncelemede elde edilen verilerin frekans analizleri yapılmış ve yapılan analizler yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda Sara Şahinkanat’ın resimli çocuk kitaplarının biçim, içerik ve resimleme özellikleri açısından nitelikli olduğu, bu kitapların çocukların sosyal, duygusal ve dilsel gelişimlerine katkı sağlayabileceği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı, resimli çocuk kitapları, Sara Şahinkanat, biçimsel özellikleri, içerik özellikleri, resimleme özellikleri.

Recep Tayyip Erdogan University Institute of Graduate Studies

Department: Elementary Education

Thesis Type: Master Thesis

Master Thesis Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Ayşegül OĞUZ NAMDAR

Author: Enis ERKAN

Year: 2021

Pages: 112

ABSTRACT

EXAMINATION OF SARA ŞAHİNKANAT’S ILLUSTRATED CHILDREN’S BOOKS IN TERMS OF FORMAL, CONTENT AND ILLUSTRATIVE FEATURES

In this study, it was aimed to examine Sara Şahinkanat’s illustrated children’s books in terms of formal, content and illustration features. The research has been done by using document review method. Sara Şahinkanat’s 8 illustrated children’s books constitute the study group of the research. Sara Şahinkanat’s illustrated children’s books which constitute the study group of the research are analyzed in four section including impressum information, formal features, content features and illustration features that according to the “Book Review Form” used. The frequency analysis of the data obtained in the study was made and the analyzes made were interpreted. As a result of the research, it was determined that Sara Şahinkanat’s illustrated children’s books are qualified in terms of form, content and illustration features, and these books can contribute to the social, emotional and linguistic development of children.

Key Words: Children’s books, illustrated children’s books, Sara Şahinkanat, formal features, content features, illustrative features.

KISALTMALAR

Akt.	:	Aktaran
Ed.	:	Editör
Çev.	:	Çeviren
f	:	Frekans
K	:	Kod
MEB	:	Milli Eğitim Bakanlığı
TDK	:	Türk Dil Kurumu
vd.	:	Ve diğerleri

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1.	Kitapların Çeviri-Özgün Olma Özelliklerine Ait Bulgular.....	57
Tablo 3.2.	Kitapların Yaş Grubu Özelliklerine Ait Bulgular.....	57
Tablo 3.3.	Kitapların Talim Terbiye Kurulu Onayı Olma Durumuna Ait Bulgular.....	58
Tablo 3.4.	Kitapların Baskı Sayısına Ait Bulgular.....	59
Tablo 3.5.	Kitapların Sayfa Sayılarına Ait Bulgular.....	59
Tablo 3.6.	Kitaplarda Yazar Adının Yerine Ait Bulgular.....	60
Tablo 3.7.	Kitaplarda Resimleyen Adının Yerine Ait Bulgular.....	60
Tablo 3.8.	Kitaplarda Yazarların Tanıtılmış Olma Durumuna Ait Bulgular...	61
Tablo 3.9.	Kitapların Fiyatının Belirtilmiş Olma Durumuna Ait Bulgular.....	61
Tablo 3.10.	Kitapların Biçim Özelliğine Ait Bulgular.....	62
Tablo 3.11.	Kitapların Arka Kapağında Hikayenin Özetinin Belirtilmiş Olma Durumuna Ait Bulgular.....	62
Tablo 3.12.	Kitapların Sayfa Numaralarının Belirtilmiş Olma Durumuna Ait Bulgular.....	63
Tablo 3.13.	Kitapların İlk Yayın Yıllarına Ait Bulgular.....	63
Tablo 3.14.	Kitapların Ciltleme Özelliklerine Ait Bulgular.....	64
Tablo 3.15.	Kitapların Boyutlarına Ait Bulgular.....	65
Tablo 3.16.	Metinlerde Kullanılan Harflerin Puntolarına Ait Bulgular.....	65
Tablo 3.17.	Metinlerde Satır Arası Boşlukların Uygun Olmasına Ait Bulgular.....	66
Tablo 3.18.	Sayfaların Sağ ve Sol Boşluklarının Uygun Olmasına Ait Bulgular.....	67
Tablo 3.19.	Sayfaların Alt ve Üst Boşluklarının Uygun Olmasına Ait Bulgular.....	67
Tablo 3.20.	Sayfaların Temizlenmeye Uygun Olmasına Ait Bulgular.....	68
Tablo 3.21.	Kitapların Mat Kağıda Basılmasına Ait Bulgular.....	68
Tablo 3.22.	Kitapların 1. Hamur Kâğıdına Basılmasına Ait Bulgular.....	69
Tablo 3.23.	Kitaplarda Yabancı Kelimeler Kullanılma Durumuna Ait Bulgular.....	70

Tablo 3.24.	Kitaplarda Güncel Türkçe Kelimeler Kullanılma Durumuna Ait Bulgular.....	70
Tablo 3.25.	Kitapalarda Cümlelerin, Dil Bilgisi Kurallarına Uygun Olma Durumuna Ait Bulgular.....	71
Tablo 3.26.	Kitaplarda Noktalama Kurallarına Uyulma Durumuna Ait Bulgular.....	71
Tablo 3.27.	Kitaplardaki Cümlelerin Açık ve Anlaşılır Olma Durumuna Ait Bulgular.....	72
Tablo 3.28.	Kitaplardaki Kavramların Açık ve Anlaşılır Olma Durumuna Ait Bulgular.....	73
Tablo 3.29.	Kitaplarda Basit Cümleler Kullanılma Durumuna Ait Bulgular....	73
Tablo 3.30.	Kitaplarda Kısa Paragraflara Yer Verilme Durumuna Ait Bulgular.....	74
Tablo 3.31.	Hikâyelerin Giriş, Gelişme ve Sonuç Bölümlerinden Oluşma Duruma Ait Bulgular.....	74
Tablo 3.32.	Kitapların Adının Konuları İle Bağdaş Olma Durumuna Ait Bulgular.....	75
Tablo 3.33.	Kitaplarda Etik Değerlere Yer Verilme Durumuna Ait Bulgular...	75
Tablo 3.34.	Kitaplarda Evrensel Değerlere Yer Verilme Duumuna Ait Bulgular.....	76
Tablo 3.35.	Konuların Öğretici ve Düşündürücü Olma Durumuna Ait Bulgular.....	76
Tablo 3.36.	Kitaplarda Argo Kelimelerin Olmama Durumuna Ait Bulgular....	77
Tablo 3.37.	Kitaplarda Mecaz Kelimelerin Olmama Durumuna Ait Bulgular...	77
Tablo 3.38.	Konuların, Hikâyelerin Yer ve Zaman Durumu İle Uyumlu Olma Durumuna Ait Bulgular.....	78
Tablo 3.39.	Karakterlerin, Hikâyelerin Yer ve Zaman Durumu İle Uyulma Olma Durumuna Ait Bulgular.....	78
Tablo 3.40.	Kitapların Konusunun, Çocukların Günlük Yaşam Deneyimlerini Kapsama Durumuna Ait Bulgular.....	79
Tablo 3.41.	Kitapların Kapak Resimlerinin İçerikleri İle Uyumlu Olma Durumuna Ait Bulgular.....	80
Tablo 3.42.	Resimlerin Anlatımının Güçlü Olma Durumuna Ait Bulgular.....	81
Tablo 3.43.	Resimlerin Renkli Olma Durumuna Ait Bulgular.....	82
Tablo 3.44.	Aynı Sayfadaki Resimler İle Metinlerin Bibirlerini Tamamlamaları Durumuna Ait Bulgular.....	83
Tablo 3.45.	Resimlerde Ayrıntılara Dikkat Edilme Durumuna Ait Bulgular....	84
Tablo 3.46.	Resimlerin Rahat Görülebilecek Büyüklükte Olma Durumuna Ait Bulgular.....	85
Tablo 3.47.	Her Sayfanın $\frac{3}{4}$ 'ü Resim, $\frac{1}{4}$ 'i Yazı Olma Durumuna Ait Bulgular.....	86

Tablo 3.48.	Resimlerde Duygu İfadelerine Yer Verilme Durumuna Ait Bulgular.....	87
-------------	---	----

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amacı, alt amaçları, önemi, sayıltıları, sınırlılıkları ve ilgili kavramların tanımları sunulmuştur.

Problem Durumu

Çocukların yaşamlarını mutlu bir şekilde devam ettirebilmeleri için zihinsel, fiziksel ve ruhsal ihtiyaçlarını gidermeleri gerekmektedir. Çocukların zihinsel, fiziksel ve ruhsal ihtiyaçlarını gidermelerine yardımcı olan en önemli unsurlardan birisi de çocuk edebiyatı eserleridir.

Çocukların gerek ihtiyaçlarının karşılanmasında gerekse geleceğe sağlam temellerle ilerleyebilmesinde çocuk edebiyatının yeri önemlidir. Çocuk edebiyatı, çocukların sevgi, güven, estetik, oyun gibi temel ihtiyaçlarını karşılarken onların sosyal, duygusal ve dilsel gelişimlerine de katkı sağlamaktadır (Şirin, 2000: 43). Bu nedenle çocuklar küçük yaşlardan itibaren onlara kitap sevgisini aşılayacak nitelikli ve kaliteli kitaplarla tanıştırılmalıdır. Resimli çocuk kitapları çocukların ilk tanıştığı kitap türleri arasında yer alan önemli kitaplardır.

Çocukların hayatında önemli yere sahip olan resimli çocuk kitaplarına gereken önemin gösterilmesi ve bu kitapların büyük bir titizlikle hazırlanması gerekmektedir. Kitaplar içerik ve biçimsel olarak çocuklara uygun tasarlanmalı, onları okumaya teşvik ettirici nitelikler taşımalıdır. Resimli çocuk kitaplarının kapakları kalın ve dayanıklı olmalı, kapakta bulunan resim çocukların dikkatini çekecek tarzda olmalıdır. Kitabın büyüklüğü ve kullanılan punto sayısı çocukların yaş seviyesine uygun olacak şekilde tasarlanmalıdır. Resimlerin metin ile uyumlu, canlı ve renkli olmasına dikkat edilmelidir. Kitapta kullanılan dil ve üsluba gereken hassasiyet gösterilmeli, kahramanların özellikleri özenle seçilmelidir (Yılar ve Turan, 2007: 53-54).

Özetle resimli çocuk kitaplarının çocukların gelişimi için çok büyük önem taşıdığı söylenebilir. Bu araştırmada önemli resimli çocuk kitabı yazarlarından biri

olan Sara Şahinkanat'ın sekiz kitabı incelenmiştir. İlk kitabını oğlu için yazan Sara Şahinkanat, 2009 yılında “Oshima Uluslararası El Yapımı Kitap Yarışmasında” “Kertenkelenin Sihirli Kuyruğu” kitabıyla “Acceptance” ödülünü almış ve “Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kız'dan” isimli kitabı “ÇGYD 2009 Yılın En İyi Resimli Öykü Kitabı” seçilmiştir. Ayrıca “Beyoğlu Macerası: Bilgi Avcıları Gizli Görevde” isimli kitabı da “ÇGYD 2011 Yılın En İyi Tasarım Ödülü” almıştır. İlk kitabıyla ödül alarak yazarlığa başlayan, kitaplarının baskı sayıları günden güne artan, Sara Şahinkanat'ın resimli çocuk kitaplarının biçimsel, içerik ve resimleme açılarından hangi özelliklere sahip olduğu incelenmesi gereken bir durumdur. Bunun yanında ailelerin ve öğretmenlerin bu kitapların biçimsel, içerik ve resimleme özellikleri hakkında bilgi sahibi olması da önem arz etmektedir. Bu nedenle Sara Şahinkanat'ın resimli çocuk kitaplarının biçimsel, içerik ve resimleme açılarından incelenmesi bu araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, Sara Şahinkanat'ın resimli çocuk kitaplarının biçimsel, içerik ve resimleme özellikleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın Alt Amaçları

Bu araştırmada, araştırmanın genel amacı çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır:

- 1) Sara Şahinkanat'ın resimli çocuk kitapları biçimsel özellikleri açısından çocuklar için uygun mudur?
- 2) Sara Şahinkanat'ın resimli çocuk kitapları içerik özellikleri açısından çocuklar için uygun mudur?
- 3) Sara Şahinkanat'ın resimli çocuk kitapları resimleme özellikleri açısından çocuklar için uygun mudur?

Araştırmanın Önemi

Çocukların edebiyatla tanışmasını sağlayan resimli çocuk kitapları çocuğun; kitap okuma alışkanlığı kazanmasında, iletişim becerilerini ve

yaratıcılıklarını geliştirmesinde, estetik değerleri kavramasında, yaşadığı toplumu tanımasında ve bu topluma uyum sağlamasında oldukęa önemli paya sahiptir (şirin, 2007). Çocukların gelişiminde bu denli büyük bir öneme sahip olan bu kitapların çocuklar tarafından ilgiyle okunması ve dinlenilmesi için nitelikli ve kaliteli olması gerekmektedir.

Resimli çocuk kitapları, çocukların yaş seviyeleri, becerileri, ilgi alanları ve beklentileri dikkate alınarak hazırlanmalıdır. Çocuk kitapları oluşturulurken, kapak, harf puntosu, sayfa düzeni, kâğıt kalitesi, boyut, resim kalitesi, konu, karakterlerin özellikleri, dil ve anlatım gibi faktörlere dikkat edilmelidir (Aytekin, 2006). Bu nedenle resimli çocuk kitabı oluşturulma sürecinde yer alan yazar ve çizirlerin hangi hususlara dikkat etmesi ve bu kitapların nasıl hazırlaması gerektiğı konusunda donanımlı olmaları ve titiz davranmaları gerekmektedir.

Çocuk edebiyatı alanında son dönemde önemli çalışmalar yapmış, kaleme aldığı resimli çocuk kitapları ile ses getirmiş önemli yazarlardan birisi de Sara şahinkanat'tır. Çocuklara bakış açısı, kullandığı dil ve üslubuyla çocuk edebiyatımızda önemli yere sahip olan Sara şahinkanat, "Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kız'dan" ve "Beyoğlu Macerası: Bilgi Avcıları Gizli Görevde" adlı eserleri ile resimli çocuk kitapları alanında ödöl kazanmıştır. Bu denli öneme sahip olan Sara şahinkanat'ın resimli çocuk kitaplarının biçimsel, içerik ve resimleme özellikleri açısından incelenmesi çocuk edebiyatımız açısından önemlidir. Ayrıca literatürde Sara şahinkanat'ın resimli çocuk kitaplarının incelenmesine yönelik herhangi bir araştırma bulunmaması, bu araştırmanın literatüre katkı sağlaması bakımından önemini daha da arttırmaktadır.

Araştırmanın Sayıtları

Araştırmada kullanılan hikâye inceleme formunun, hikâyeleri biçimsel, içerik ve resimleme özellikleri açısından inceleyecek ölçütlere sahip olduğu varsayılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, Sara şahinkanat'ın yazdığı ve katkıda bulunduğu sekiz resimli çocuk kitabının biçimsel, içerik ve resimleme özellikleri açısından incelenmesiyle

sınırlıdır. Araştırmada yer alan kitaplar; Annemin Çantası, Babamın Battaniyesi, Beyoğlu Macerası: Bilgi Avcıları Gizli Görevde, Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kız'dan?, Maymun Kral, Üç Kedi Bir Canavar, Üç Kedi Bir Dilek, Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor.

Tanımlar

Çocuk Edebiyatı: Erken çocukluktan ergenliğe kadar geçen süre zarfında, çocukların gelişim ve algılama seviyeleri dikkate alınarak, onların duygu, düşünce ve hayallerini geliştirmeye yönelik ortaya konan sözlü ve yazılı ürünlerin genel adıdır (MEB, 2013).

Çocuk Kitapları: Çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayan, gelişimlerine katkı sağlayan, çocuklar tarafından zevkle okunan eserlerdir (Tuncer, 1994).

Resimli Çocuk Kitapları: Çocukların edebiyatla tanıştığı, içerdiği konuların ve mesajların yazıdan çok resimle anlatıldığı kitaplardır. (Temple, Martinez, Naylor ve Junko, 1998:171).

Biçimsel Özellikleri: Kitabın biçimsel (dış yapı) özellikleri (kapak, kâğıt, boyut, punto, sayfa düzeni, sayfa sayısı, ciltleme, resimleme v.b).

İçerik Özellikleri: Kitabın içerik (iç yapı) özellikleri (konu, tema, karakter, dil, üslup, plan v.b).

Resimleme Özellikleri: Kitapta kullanılan resimlerin konuya uygunluğu, resim kalitesi ve yapısı, sayfadaki yeri, resim-metin ilişkisi, sanat özelliklerini taşıması v.b.

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR

1.1. ÇOCUK EDEBİYATI

1.1.1. Çocuk Edebiyatının Tanımı

Çocuk edebiyatı, erken çocukluktan ergenlik dönemine kadar geçen süre zarfında, çocukların gelişim ve algılama seviyeleri dikkate alınarak, onların duygu, düşünce ve hayallerini geliştirmeye yönelik ortaya konan sözlü ve yazılı ürünlerin genel adıdır. Edebiyatın en önemli alanlarından biri olan çocuk edebiyatı; dil, yazı, çizgi ve resim sanatının birleşimiyle oluşmaktadır (MEB, 2013).

Çocuk edebiyatı ile ilgili araştırmacılar tarafından farklı tanımlamalar yapılmaktadır. Çocuk edebiyatı ile ilgili birçok araştırma yapan Sever (2012: 17) çocuk edebiyatını: “Erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimine ve anlama düzeylerine uygun olarak, duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adı” şeklinde tanımlamaktadır. Şirin (2007: 16) çocuk edebiyatını: “Temel kaynağı çocuk ve çocukluk olan; çocuğun algı, ilgi, dikkat, duygu, düşünce ve hayal dünyasına uygun; çocuk bakışını ve çocuk gerçekliğini yansıtan; ölçüde, dilde, düşüncede ve tiplerde çocuğa göre içeriği yalın biçimde ve içtenlikle gerçekleştiren; çocuğa okuma alışkanlığı kazandırması yanında edebiyat, sanat ve estetik yönden gelişmesine katkı sağlayan, çocuğa duyarlı biçimde yetişkinliğe hazırlayan bir geçiş dönemi edebiyatı” şeklinde tanımlayarak çocuğa görelilik ilkesini vurgulamaktadır. Temizyürek vd. (2016: 19) ise çocuk edebiyatını: “Çocuğun hayal dünyasına hitap eden, üstün nitelikleri olan, estetik bir boyut taşıyan, kelime hazinesine uygun, ana dilini geliştirebilecek özellikte, ulusal ve evrensel değerleri

içeren, psiko-sosyal gelişimine katkı sağlayan, severek dinlediği/okuduğu, zevk aldığı yazılı ve sözlü edebiyat mahsulleri” şeklinde tanımlamaktadır.

1.1.2. Çocuk Edebiyatının Amacı

Çocuklara okuma alışkanlığı ve sevgisi kazandırmak, onların yaratıcı ve özgün düşüncelerini sağlamak için çocuk edebiyatı ürünlerinden yararlanılması gerekmektedir. Çocukların gelişimi için çok önemli bir paya sahip olan çocuk edebiyatının temel amacı, çocukların düşünme becerilerini geliştirme, beğeni seviyelerini arttırma ve okuma alışkanlığı kazanmalarını sağlamaktır (Sever, 2006).

Çocuklar için kaleme alınan kitaplar sayesinde çocuk, hayatı daha iyi tanıyarak yaşadığı sorunlar karşısında farklı çözüm yolları geliştirebilmektedir. Bu eserler çocuklara yeni pencereler açarak onların çok yönlü düşüncelerine, olaylara farklı boyutlardan bakabilmelerine olanak sunmaktadır. Bu nedenle çocuk edebiyatı ürünlerinde bir bilgi öğretilirken veya bir düşünce sunulurken ideolojilerden bağımsız olarak sunulmalıdır. Çocuk edebiyatı ürünlerinin eğitici fonksiyonuna dikkat edilmelidir (Doğan, 2015: 9).

Çocuk kitapları gerçek yaşamdan kareler sunarak çocuğun farklı karakterler ve toplumlar tanınmasına, empati yapabilmesine, evrensel değerleri öğrenebilmesine olanak sağlamaktadır. Kitapta kurgulanan olaylar sayesinde çocuk, soyut kavramları daha kolay öğrenilmekte ve daha akıcı bir dille iletişim kurmaktadır (Özkan, 2001: 14).

Çocuğun ihtiyaçları dikkate alınarak hazırlanan kitaplar sayesinde çocuk hem yeni bilgiler öğrenmekte hem de zamanını eğlenerek geçirmektedir. Çocuklar boş zamanlarını değerlendirerek hoş vakit geçirmektedirler. Bu durum çocuğu ruhsal ve sosyal açıdan olumlu desteklemektedir (Doğan, 2015: 10). Ayrıca çocuklar kitaplarla küçük yaşlarda tanışarak onlarla bağ kurmakta ve okuma alışkanlığı kazanmaktadır.

Çocuk edebiyatının genel amaçları şöyle sıralanabilir:

- Çocukların sevgi, güven, başarı, estetik gibi psikolojik ihtiyaçlarına yönelik nitelikli kitaplar oluşturma,

- Çocukların dil gelişimine ve hayal dünyasının zenginleşmesine katkıda bulunma,
- Çocukların kitaplara karşı olan tutkusunu arttırma,
- Çocuğun hayatı tanımasını ve böylece çevresine daha kolay uyum göstermesini sağlama,
- Çocukların dinleme ve hitap etme kabiliyetlerini geliştirme,
- Çocukların empati ve eleştiri yeteneklerini geliştirme,
- Çocuğa görelilik ilkesine uygun, çocuğun ihtiyaçlarını karşılayabilecek eserler oluşturma,
- Yeni kavramlar öğretmek çocuğun kelime hazinesinin zenginleşmesine katkıda bulunma,
- Çocukların boş zamanlarını hem eğlenerek hem de öğrenerek geçirmelerini sağlama,
- Küçük yaşta farklı yazarlarla tanışma ve farklı türler tanıma olanağı sunma (Gönen, 2009).

1.1.3. Çocuk Kitapları

Çocuk edebiyatı ürünleri arasında çocuk kitapları çok önemli bir yere sahiptir. Sever (2015: 34)'e göre “Çocuk kitapları (öykü, roman, şiir vb.) okulöncesi dönemden başlayarak çocukları renk ve çizginin estetik diliyle tanıştıran, onlara anadilinin güzelliğini duyumsatan ilk araçlardır.” Çocuk kitapları çocuğun ihtiyaçlarına göre hazırlanarak onların gelişmesine katkıda bulunur.

Kitaplar, çocukların zihinsel ve ruhsal gelişimi için olmazsa olmaz unsurlardandır. Kendini ifade etme, dil becerilerini geliştirme gibi birçok fırsatı sunan bu kitaplar çocuğun yaşamının ayrılmaz parçasıdır (Gönen ve Işıtan, 2006). Çocuk kitapları sayesinde okuma kültürü ve okuma sevgisi kazanan çocuk, dünyasını geliştirerek yaşama hazırlanır.

Çocuk kitapları, bireyin çevreye uyumunu kolaylaştırmalı, zihninden geçen sorulara cevap vermeli ve evrensel değerlere uygun olmalıdır. Yazar, çocuğun yaratıcı düşünebileceği ifadeler kullanmalı, emir cümleleri kullanmamalıdır (Lüle, 2007: 18). Küçük yaşta, okumayı öğrenmemiş çocuklara

da hitap ettiği için kitapta kullanılan resimler olay örgüsü ile uyum içerisinde sunulmalı ve kolay yorumlanabilmelidir (Gönen, 1989).

Okumayı öğrenmemiş olan okul öncesi dönemindeki çocuklarında kitap ile bağ kurma hakkı vardır. Okuma ve yazma öğrenmeye de önemli katkılar sunan çocuk edebiyatı ürünleri, erken yaşlarda çocuk ile tanıştırılması büyük önem arz etmektedir. Erken dönemde çocuklar resimli kitaplar ile bağ kurarak, kendini ve toplumu daha kolay tanıyabilmektedir (Konar, 2016: 465).

1.1.4. Resimli Çocuk Kitapları

Resimli çocuk kitapları, çocukların edebiyat alanında ilk deneyimlerini yaşadıkları, iletilmek istenen mesajları genellikle resimlemeler yoluyla yapan, metnin büyük ölçüde resimlemelerle tamamlandığı çok önemli eğitim araçlarıdır (Temple, Martinez, Naylor ve Junko, 1998: 171). Çocuğun gelişim özelliği, ilgi ve ihtiyacı göz önünde bulundurularak hazırlanan resimli çocuk kitapları, yaratıcılığın geliştirilmesi için önem arz etmektedir.

Resimli çocuk kitapları, resimlemelerin en az metin kadar önemli olan bir edebiyat ürünüdür. Kullanılan resimlemeler metnin anlam bütünlüğünün önemli bir parçasıdır. İçeriğinde bulundurduğu metin ve resimlemeler birbirini destekleyerek bir bütün haline gelir. Resimli çocuk kitapları, çocuğun yeni düşünceler üretmesine ve yeni hayaller kurmasına olanak sağlayan eşsiz sanat ürünleridir (Nespeca, 2003: 2).

Okul öncesi dönemde sıklıkla kullanılan resimli çocuk kitapları, çocuklara yeni bilgiler ve fikirler kazandırmanın yanında kitap sevgisinin oluşmasında, estetik değerlerin kazanılmasında, iletişim becerilerinin ve yaratıcılığın geliştirilmesinde çok önemli paya sahiptir.

Resimli çocuk kitaplarında metin, kullanılan resimlemeler ile uyum içerisinde olmak zorundadır. Metin ve resimlemelerin uyumu, verilmek istenen mesajı çocuğun tam olarak almasında önem teşkil etmektedir (Kiefer, Hepler, Hickman, 2007).

Çocukların gelişim alanlarına önemli katkılar sunan resimli çocuk kitaplarında, kelimelerle net anlatılamayan olaylar resimlemeler ile işlenir. Resimlemeler kelimelerle anlatılmak istenen soyut kavramları somut hale

getirerek çocukların daha iyi anlamasını sağlar. Kitapta yer alan resimlemeler sayesinde çocuk, ışıltılı bir dünya ile karşılaşma fırsatı bulur (Sever, 2003). Bu nedenle kullanılacak resimlerin renkli, canlı ve çocuğun ilgisini çekecek tarzda olması gerekmektedir.

Resimli çocuk kitapları, çocukların kişisel ve eğitsel gelişimine muazzam katkılar sunan edebiyat ürünüdür. Çocuk, dikkatli ve titiz bir şekilde hazırlanılması gereken bu kitaplarla sürekli etkileşim içerisinde olmalıdır (Gönen ve Veziroğlu, 2013: 9).

1.1.5. Resimli Çocuk Kitabı Türleri

Temple vd. (1998: 174), resimli çocuk kitaplarını içerikleri ve hitap ettikleri yaş gruplarına göre dört gruba ayırmışlardır.

1.1.5.1. Erken dönem çocuk kitapları

Okul öncesi eğitimde önemli olan erken dönem çocuk kitapları, genellikle 1-3 yaş grubundaki çocukların faydalanması amacıyla oluşturulmuş kitaplardır. Erken dönem çocuk kitapları, anlatılmak istenen nesneyi resimler ile anlattığı için çocuğun nesneyi anlamasına kolaylık sağlar (Temple vd., 1998:174). Bu kitaplarda, çocuğun bildiği veya öğrenilmesi istenilen nesnelere sıkça yer verilir. Nesneler genelde resimle anlatıldığı için bu kitaplarda yazı bulunmayabilir (Tanju, 2010: 33).

Erken dönem çocuk kitapları, çocuğun elinde rahatça tutabileceği boyutta olmalıdır. Ayrıca sayfaları kaliteli malzemelerden yapılmalıdır. Oyuncak kitapları ve kavram kitapları bu dönem çocuklarına hitap eden kitaplara örnek olarak gösterilebilir (Temple vd., 1998: 174). Oyuncak kitaplar, görselliğin yanında oyunla çocukların dokunma ve işitme duyularını da harekete geçirecek özellikte biçimlenmiştir. Bu kitaplar hem çocuğa kitap sevgisi aşılakta hem de çocuk ve aile iletişimini arttırmaktadır (Öztürk Samur, 2015). Kavram kitaplarında metin, oyuncak kitaplara göre biraz daha öne çıksa da bu dönem çocukları okumayı bilmedikleri için kitabın en önemli unsuru yine resimlemelerdir (Zengin ve Zengin, 2007).

1.1.5.2. Okumaya başlama dönemi kitapları

Okumaya başlama dönemi kitapları, yetişkin bir kişi tarafından çocuklara okunmasının yanında çocuğun aktif katılımını da gerektiren kitaplardır. Çocuğun etkin olarak sözel ve fiziksel katılımını sağlayan bu dönem kitaplarında erken dönem çocuk kitaplarına göre daha ayrıntılı metin ve resimlemeler vardır. Çocuklar bu sayede olayları ve nesneleri daha iyi anlayabilmektedir (Temple vd., 1998: 179).

Metnin öneminin artmaya başladığı okumaya başlama dönemi kitaplarında işlenen olaylar çocukların rahatça anlayabileceği şekilde işlenmelidir. Ayrıca metnin yanında kullanılacak resimler metin ile uyumlu olması gerekmektedir (Zengin ve Zengin, 2007).

1.1.5.3. Yazısız resimli çocuk kitapları

Yazısız resimli çocuk kitapları, yazı metninin olmadığı hikâyenin sadece sıralanmış resimlemelerle anlatıldığı kitaplardır. Bu kitaplarda yazı kullanılmadığı için resimlemeler çok önemlidir. Yazısız resimli çocuk kitaplarında yazı olmadığı için genelde okul öncesi döneme ait oldukları düşünülse de, bu kitap türünün iyi kurgulanmış olanları okul öncesi dönemi geçen çocuklara da hitap etmektedir (Öztürk Samur, 2015).

Yazısız resimli çocuk kitaplarında hikâye görsellerle anlatıldığı için bu kitaplar, çocukların hayal gücünün ve kendini ifade etme becerisinin gelişmesine önemli katkılar sağlamaktadır.

1.1.5.4. Resimli öykü kitapları

Resimli öykü kitapları, okuma ve yazmayı öğrenmeye başlayan çocukların okuma alışkanlığı kazanmaları ve okuma becerilerini geliştirmeleri amacıyla hazırlanmış kitaplardır. Bu kitaplar genelde ilkokul çağındaki çocuklara hitap ettiği için resimli çocuk kitaplarının diğer türlerine göre daha zengin bir içeriğe sahiptir (Zengin ve Zengin, 2007).

Çocukların okuma alışkanlığı kazanmasında önemli rolü olan bu kitaplar çocukların ilgisini çekecek eğlenceli konulardan oluşmalıdır. Çocukların kitabı rahatça anlayabilmesi için cümleler tek yüklemden oluşmalı ve süslü bir dil yerine yalın bir dil tercih edilmelidir (Sever, 2003). Metin kadar önemli olan resimlemelerinde konuya uygun ve renkli olmasına dikkat edilmelidir. Çünkü

resimlemeler çocuğun kitapta işlenen konuyu anlamalarına yardımcı olan önemli bir öğedir.

1.1.6. Resimli Çocuk Kitaplarının Biçimsel Özellikleri

Resimli çocuk kitapları oluşturulurken bazı biçimsel özelliklere dikkat edilmesi gerekmektedir. Bu biçimsel özellikler; kâğıt, ciltleme, boyut, kapak, sayfa düzeni ve yazı boyutu başlıkları altında incelenebilir.

1.1.6.1. Kâğıt

Çocukların kitaplara karşı olumlu izlenim geliştirmesinde ve kitaplarla iyi iletişim kurmasında kullanılacak kâğıdın niteliği oldukça önem taşımaktadır. Bu nedenle resimli çocuk kitaplarında kolay yıpranmayan, renkleri doğru bir şekilde yansıtan, birinci kalite kâğıt hamurları kullanılmalıdır (Sever, 1995: 14).

Resimli çocuk kitaplarında, resimlerin arka sayfaya gölge oluşturmaya neden olacak kadar ince kâğıtlar kullanılmamalıdır. Kullanılacak kâğıtların ağırlığı en az 90 gramaj ağırlığında olmalıdır (Sarı, 2006: 119). Ayrıca kâğıdın parlama yapmaması ve çocukların gözlerinin çabuk yorulmaması için parlak kâğıtların yerine mat kâğıtlar kullanılmalıdır (Güleç ve Geçgel, 2005: 167).

Kısaca resimli çocuk kitaplarında, renkleri net yansıtan, mürekkebi dağıtmayan, çocuğun gözünü yoracak kadar parlak olmayan, mat, kalın ve dayanıklı bir kâğıt seçilmesine özen gösterilmelidir (Güleç ve Geçgel, 2005: 167).

1.1.6.2. Ciltleme

Resimli çocuk kitaplarının dayanıklılığını arttırmak ve çocukların kitabı daha uzun süre kullanabilmelerini sağlamak için kitabı sağlam ciltlemek önemli bir unsurdur.

Çocuklar için hazırlanan kitapların dayanıklı ve kullanışlı olması için formalama yöntemiyle ciltlenmeli, iplikle dikilmeli ve yapıştırıcı ile desteklenmelidir (Kıbrıs, 2006). Sadece yapıştırma veya tel dikiş yoluyla ciltlenen kitaplar daha kolay dağılabilirler (Güleç ve Geçgel, 2005: 166). Ayrıca kitap ciltlenirken, düz yüzeylerde kendiliğinden kapanmamasına ve kolay açılabilir olmasına dikkat edilmelidir.

1.1.6.3. Boyut

Çocuklar kitaplarla tanıştıkları okulöncesi dönemden itibaren değişik boyutlardaki kitaplarla tanıştırılmalıdır. Fakat bu kitapların çocuğun ilgisini çekecek nitelikte ve rahat bir şekilde taşıyabileceği ağırlıkta olması önemlidir. Ayrıca kitapların çocuğun kucak boyundan büyük olmamasına dikkat edilmelidir (Karatay, 2001: 81).

Çocuk kitaplarının boyutu, çocukların gelişim özellikleri dikkate alınarak seçilmelidir. Seçilen kitaplar, çocuğun kitaplığına rahatça koyabileceği boyutta ve ağırlıkta olmalıdır (Sever, 2007: 42). Araştırmalarda çocuk kitaplarının boyutları çocukların yaşlarına ve gelişim özelliklerine göre farklılık gösterdiği ifade edilse de çocuklar için en ideal 16×23 cm boyutunda olan kitaplardır (Yüce ve Nuhoğlu, 2007: 78).

1.1.6.4. Kapak

Resimli çocuk kitaplarında çocuğun ilgisini çeken ilk öge kitabın kapağıdır. Kitap ile ilgili ilk izlenimlerin oluşmasını sağlayan kitap kapağında, çocuklar üzerinde heyecan uyandıracak ve dikkatlerini çekecek resimler ve canlı renkler kullanılmalıdır. Kitap kapağında kullanılacak resimlerin kitabın içeriği hakkında bilgi vermesi gerekmektedir (Oğuzkan, 2013: 361).

Çocukların kitapla bağ kurmaları için önemli faktörlerden biri olan kapak, kitabı ve okumayı çekici gösterecek nitelikte olmalıdır. Kapakta kitabın adının yanı sıra yazarın, çizerin ve yayınevinin adı da bulunmalıdır. İç kapakta yayın yılı, basım yeri, adres bilgileri gibi bilgilere yer verilmelidir. Arka kapakta ise yazarın özgeçmişi ve diğer kitaplarıyla ilgili bilgiler ve kitabın fiyat bilgisi yazılmalıdır (Güleç ve Geçgel, 2005: 167). Ayrıca çocukların kitaplık oluşturmalarına yardımcı olmak için kitabın sırtına kitap ve yazar ismi yazılması önemlidir.

Kitapların uzun süre kullanılabilmesi için kitap kapakları, kalın kartonlardan ve selefona kaplamalı ürünlerden yapılmalıdır (Sarı, 2006: 119). Kitap kapağı kırılmalara, yırtılmalara, darbelere veya su dökülmelerine karşı mümkün olduğunca dayanıklı yapılmalıdır.

1.1.6.5. Sayfa Düzeni

Resimli çocuk kitaplarının sayfa düzeni, çocuğun metni rahatça okuyabileceği şekilde tasarlanmalıdır. Sayfaların kenarlarında geniş boşluklar

birakmanın yanında satırlar arasında da normal veya normalden fazla aralık bırakılmalıdır. Çocukların kitabı rahatça okuyabilmeleri için yazı ve resim düzenlemesi ve uyumu iyi bir şekilde yapılmalıdır (Temizyürek, Şahbaz ve Gürel, 2016: 32). Çocuğun metni daha iyi anlayabilmesi için metin ve resim aynı sayfada verilmeli, paragraflar çok uzun olmamalı ve sözcükler satır sonlarında bölünmemelidir. Ayrıca satırların uzunluğu belirlenirken çocukların aktif görme alanı dikkate alınmalıdır (Karatay, 2011: 24).

1.1.6.6. Yazı Boyutu

Resimli çocuk kitaplarında yazının boyutu, kitabın hitap ettiği yaş grubuna göre seçilmelidir. Küçük yaştaki çocuklara hitap eden kitapların yazıları daha büyük puntolarla yazılırken, çocukların yaşı arttıkça yazının punto boyutu küçülmektedir. Okulöncesi dönemde bulunan çocuklar için yazılan kitaplarda punto büyüklüğü 12-36 arasında değişmektedir. Okumayı yeni öğrenmiş çocuklar için yazılan kitaplarda 36 punto tercih edilirken, birinci sınıftan sonra 12 punto tercih edilmektedir (Güleç ve Geçgel, 2005: 169).

1.1.7. Resimli Çocuk Kitaplarının İçerik Özellikleri

Resimli çocuk kitapları oluşturulurken dikkat edilmesi gereken içerik özellikleri; konu, tema, ileti, karakterler, plan, dil ve anlatım başlıkları altında incelenebilir.

1.1.7.1. Konu

“Çocuk edebiyatında konu, çocuğu metnin anlam ve evrenine çeken, kitapla ilişkisini sağlayan bir değişkendir. Ele alınan konular, çocuğun ilgi ve gereksinimleriyle ilişkilendirildiği sürece anlam kazanır.” (Sever, 2003: 110).

Resimli çocuk kitabı yazarları yazacakları kitabın konusuna karar verirken öncelikle hitap edecekleri yaş grubundaki çocukların gelişim ve ruhsal özelliklerini dikkate almaları gerekmektedir (Sever, 1995). Çocukların gelişim özellikleri dikkate alınarak seçilen konunun, çocuğun günlük yaşantısına uygun, çocuğun ilgisini çekecek ve ihtiyaçlarını giderecek nitelikte olması gerektiği unutulmamalıdır. Çocukların günlük yaşantısından izler taşıyan konular seçildiği takdirde çocuklar kitapla daha kolay bağ kurabilecek ve kitapları daha çok sevecektir.

Kitaplarda işlenecek konular evrensel ve ahlaki değerlere uygun olmalı, çocukları düşünmeye sevk etmeli ve onlarda merak duygusu uyandırmalıdır (Oğuzkan, 2001: 367). Çocukların güzel zaman geçirmelerini sağlamalı, çocukları üzecek veya tedirgin edecek konular resimli kitaplarda bulundurulmamalıdır (Tür ve Turla, 1999: 42). Ayrıca ele alınacak konunun tema ile uyumlu olması kitabın okuyucu tarafından anlaşılması için önemli bir husustur.

1.1.7.2. Tema

Eserlerde işlenen ana konuya tema denir. Resimli çocuk kitaplarında işlenecek temalar, çocuklar tarafından doğru anlaşılabilirlikte olmalıdır. Çocukları ikilemlere ya da yanlış anlamalara itmemelidir. İşlenen temalardan her çocuk aynı sonucu çıkarmalıdır (Üzer, 2007: 22).

Resimli çocuk kitaplarında işlenecek temalar, evrensel ve ahlaki değerlere uygun, çocukların kişiliğini geliştirecek, çocuğun yaşadığı toplumu ve çevresini daha iyi tanımasına olanak sağlayacak nitelikte olmalıdır (Yalçın ve Aytaş, 2005: 46).

Resimli çocuk kitaplarında işlenecek temaların taşınması gereken özellikleri özetle şöyle sıralanabilir:

- Resimli çocuk kitaplarında sadece tek bir tema işlemelidir. Bir kitapta birden fazla tema işlenmesi çocuklarda karışıklıklara neden olabilir.
- Kitabın konusu seçilecek tema üzerine şekillenmelidir.
- Temalar çocukların rahatlıkla anlayabileceği açıklıkta ve yalınlıkta olmalıdır.
- İşlenecek tema, çocukları olumlu düşüncelere ve duygulara yönlendirmelidir.
- Çocukların temel güven duygusunun gelişmesi için korku, şiddet, ceza gibi olumsuz temalardan uzak durulmalıdır (Tuğrul ve Feyman, 2006: 388-389).

1.1.7.3. İleti

İleti, yazarın okuyucuya vermek istediği mesajdır. Sever (2015:140)'e göre “edebiyat yapıtlarında ileti dendiğinde ise sanatçının okurlarında yaratmak ya da oluşturmak istediği duygu ve düşünce ortaklığı akla gelmelidir.” Yazar, iletmek istediği duygu ve düşünceleri çocuklara iletiler ile gönderir.

Çocuk kitaplarında iletiler doğrudan kesin ifadeler ile çocuğa sunulmamalı, çocuğun bağlantılar kurarak iletiye ulaşması amaçlanmalıdır (Sever, 2007:131). Ayrıca yazar, çocuk kitaplarında vermek istediği iletiler ile çocuğun bilişsel, ahlaki ve kişilik gelişimlerine katkılar sunması gerektiğini unutmamalıdır (Karadeniz, 2019: 36).

1.1.7.4. Karakterler

“Karakter, sanatçının yarattığı; duygu, düşünce ve tutku yönleriyle geliştirdiği, gerçek yaşamdan da esinlenerek deneyimiyle, birikimiyle, kendine özgü duyarlılığı ile biçimlendirdiği bir kişiliktir.” (Sever, 2003: 63). Karakter, eserlerde olayları yaşayan kişidir.

Kitaplarda dikkat edilmesi gereken en önemli unsurlardan biri karakterlerdir. Çocuklar genelde kendilerini karakterler ile özdeşleştirip onları model alırlar. Bundan dolayı karakterlerin çocukta olumlu izlenimler bırakacak özellikte olması önemlidir (Tür ve Turla, 1999: 43). Karakterler olağanüstü ya da erişilmez rollere sokulmamalıdır. Çocukların karakterlerle kendini özdeşleştirme ve onları içselleştirme için gerçek hayatla benzer karakterler oluşturulmalıdır (Sever, 1995). Ayrıca resimli çocuk kitaplarında karakterlerin sayısının az olması da çocukların karakterleri aklına tutması ve zihninde karışıklıklar olmaması için önemlidir (Kıbrıs, 2010: 42). Çocuğun hikâyeyi daha iyi anlaması için olayın birkaç karakter etrafında yapılandırılması daha iyi olacaktır.

Bunların yanında resimli çocuk kitaplarında karakterlerin resmedilmesi de önemli bir husustur. Karakterlerin çizimi çocukların gelişim özellikleri dikkate alınarak ve onların beğeneceği tarzda olmalıdır. Olaydaki karakterlerin rolleri dikkate alınarak çizimler yapılmalıdır. Örneğin ana karakter, yan karakterlere göre daha renkli ve gösterişli çizilmesi gerekmektedir (Mardi, 2006).

Karatay (2011: 104) karakterlerin taşıması gereken özellikleri şöyle sıralamıştır:

- Karakterler, evrensel ve ahlaki değerlerimize uygun biçimlendirilmiş olmalı,
- Kötülüğü ve haksızlığı savunmamalı, iyiliği ve doğruluğu savunmalı,
- Her zaman barıştan yana olmalı,
- Kültürel değerleri taşımalı,

- Çocuklara örnek olacak olumlu kişilik özellikleri taşınmalıdır.

1.1.7.5. Plan

Plan, yazarın kitabı nasıl yazacağını, hangi sıraya göre ilerleyeceğini ve nelere dikkat etmesi gerektiğini tasarlayan araçtır. Plan, okunabilir bir çocuk kitabı oluşturmak için oldukça önemli bir unsurdur (Sever, 2007). Kitabın çocuklar tarafından rahatlıkla anlaşılabilmesi, giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin birbirleriyle bağlantılı olması, gereksiz ayrıntı ve ifadelerle yer verilmemesi ancak iyi bir plan ile gerçekleştirilebilir (Oğuzkan, 2010). Gereksiz ayrıntılara yer verilen ve asıl konudan uzaklaşan plansız metinler çocuklar tarafından anlaşılabilir bir hal alır.

1.1.7.6. Dil ve Anlatım

Çocuk kitaplarında dil ve anlatım çok önemli bir unsurdur. Sever'in (2007: 136) de ifade ettiği gibi, "Çocuk kitaplarının, çocuğa göre olmasını belirleyen en önemli özelliği dili ve anlatımıdır." Çocuk kitapları, çocuğun anadili ile tanışmasını ve anadilinin özelliklerini öğrenmesini sağlayan en önemli kaynaklardır. Bu nedenle çocuk kitapları çocuğun anlayabileceği ve beğenebileceği dil ve anlatım özellikleri taşınmalıdır (Sever, 2007: 136-137).

Resimli kitaplarda akıcı, sade, abartılı olmayan bir dil kullanılmalıdır. Çocukların anlamada zorluk çekebileceği kelimeler veya bağlaçlar kullanılmamalı, kavram yanılgısı oluşturabilecek ifadeler ve argo kelimelere de yer verilmemelidir. Noktalama ve imla kurallarına özen gösterilmelidir.

Resimli çocuk kitaplarını çocukların rahatça anlayabilmesi için anlatım tek özne ve tek yüklem ile yapılmalıdır. Etken çatılı fiiller tercih edilmelidir. Çok fazla mecazlı anlatımlara ve uzun cümlelere yer verilmemelidir. Ayrıca anlatım yaparken yakından uzağa ve somuttan soyuta ilkeleri dikkate alınmalıdır (Demircan, 2006).

1.1.8. Resimli Çocuk Kitaplarının Resimleme Özellikleri

"Resim, sanatçının dünyasında yarattığı içeriği, görünür kılan bir öğedir. Yalnızca kendi diliyle bir anlam dünyası yarattığı gibi bir yazarın kurguladığı yaşam durumunu da görsel bir biçimde dökülebilir. Çocuk kitaplarında resim, kendi başına görsel bir öge olarak önemli bir işlevi yerine getirdiği gibi metinle beraber

düşünüldüğünde de anlamı tamamlayan, açıklayan, genişleten, bazen de metne yeni anlamlar katan estetik bir uyaran olur” (Sever, 2003: 159).

Okulöncesi çağında bulunan çocuklar için resim, kitapta bulunan en önemli öğedir. Çünkü bu dönemde çocuklar, resimler aracılığı ile olayı zihninde canlandırır, hayal gücünü harekete geçirir ve olayı anlamaya çalışırlar. Çocuklar ile kitapta bulunan resimler arasında istenilen bu işlevin sağlanması için bu resimlerin çocukların dünyasını bilen, alanında uzman kişiler tarafından çizilmesi gerekmektedir (Civaroğlu, 1999: 189).

Kitaplarda kullanılan resimler ile kitabın konusu uyum içerisinde olması gerekmektedir. Bunun yanında resimler birbiri ile kopuk olmamalı ve aralarında bütünlük sağlamalıdır. Resimler çocukların yaş seviyesine uygun, ilgi çekici ve eğlenceli olmalıdır. Siyah-beyaz resimler yerine bol renkli resimler kullanılmalıdır. Ayrıca devinimsiz resimler yerine hareket unsuru kullanılan resimler kullanılmalıdır. Çünkü hareket unsuru taşıyan resimler sayesinde çocuklar olayları zihninde daha kolay canlandırabilirler (Tür ve Turla, 1999: 30-32).

Çocuk yayınlarında kullanılan resimleri işlevleri bakımından süsleyici resimler, metni açıklayıcı ve yorumlayıcı resimler, metni tamamlayıcı resimler olmak üzere üçe ayırabiliriz. Süsleyici resimler, konunun açıklanmasına yardımcı olmaktan ziyade kitabın görsel olarak hoş gözükmelerini sağlayan resimlerdir. Metni açıklayıcı ve yorumlayıcı resimler, yazıyla çocukların anlaması zor olan olayların daha kolay kavranmasını sağlayan resimlerdir. Metni tamamlayıcı resimler ise çocukların yaratıcılık yetilerine ve görsel algılamasına katkı sağlayan resimlerdir (Güleç ve Geçgel, 2005: 171).

“Çocuk kitaplarındaki resimlerin değişmez özelliği estetik değeridir. Çocuk kitaplarındaki resimlerin çocuğun gelişim sürecine katkıları şöyle sıralanabilir:

- Çocuk, çevresindeki gördüğü nesne ve varlıkları görsel imgeleriyle belleğine yerleştirir. Resimler, yazısız kitaplardan başlayarak çocukların belleklerinde nesne ve varlıkların imgelerini oluturur, kavramsal gelişimini destekler.

- Kitaplardaki resimlerle yaşanan iletişim süreci, çocukların duyu algılarını geliştirir. İşitme, bakma, görme, imgeleme yetilerinin geliştirmelerine olanak sağlar; soyut kavramları algılamalarını kolaylaştırır.
- Sözcüklerle aktarılamayan duygu ve düşüncelerini dışavurumuna, aktarılanların ise, çocuğun görme duyusuna da işleterek algılamasına katkı sağlar.
- Kitap okuma ya da okunanı dinleme sürecine, çocuğun birden çok duyuyla katılma duygusuyla katılmasını sağlar. Duyularla düşünmeye fırsat verecek görsel ortamlar oluşturur.
- Çocukların düşünme gücünü geliştirme alıştırmaları için ortam yaratır. Resimlerin düşündürdüklerinden hareketle; çocukların duygu ve düşünme isteğini hareketlendirir.
- Çocuğa, resmin duygu ve düşünceleri açıklamanın bir dili olduğuna, sanat dilinin de birden çok anlam içerebileceğine ilişkin ilk deneyimleri kazandırır.
- Resimler üzerine yapılan konuşmalar, çocukların konuşma ve dinleme becerilerini geliştirir.
- Çocukları okumaya özendirir; yazınsal metinlerle kuracakları iletişime hazırlar” (Sever, 2003: 183).

1.1.9. Resimli Çocuk Kitaplarının Çocuğun Gelişimindeki Yeri ve Önemi

Çocukların gelişimlerini tamamlamalarında resimli çocuk kitaplarının katkısı oldukça fazladır. Bu katkıları üç başlık altında incelenebilir:

1.1.9.1. Resimli Çocuk Kitaplarının Bilişsel ve Dil Gelişimine Katkıları

Resimli çocuk kitapları ile çocuklar yeni kavramlar ile tanışmakta ve tanıştığı bu kavramları öğrenmektedir. Bu kitaplar aracılığı ile birçok olay veya bilgi görsellerle desteklenerek çocuklara sunulmaktadır. Çocuk böylece karşısına çıkan olay veya bilgiyi görsel ve işitsel olarak zihninde yapılandırarak daha kolay öğrenir (Güleç ve Geçgel, 2006: 26).

Birey doğumundan itibaren etrafında konuşulan dili dinlemeye ve öğrenmeye başlar. İlk olarak model alarak ve taklit ederek dili öğrenmeye

başlayan çocuklar daha sonra yakın çevresinde bulunan kişiler ile iletişime geçerek dil gelişimini sağlarlar. Çocuğun bu dil gelişiminde bireylerin yanında dil gelişimini destekleyici araçlarda önemlidir (Güven ve Bal, 2000: 13). Çocuğun dil gelişimini destekleyen bu araçlardan birisi de resimli çocuk kitaplarıdır.

Resimli çocuk kitaplarının, çocuğun bilişsel ve dil gelişimine katkılarını şöyle sıralanabilir:

- Kelime dağarcığını geliştirir.
- Kelimeleri yerinde ve doğru bir biçimde kullanmayı öğretir.
- Soyut olan nesneler, görseller ile somut hale getirilerek çocuğun daha kolay ve kalıcı öğrenmesini sağlar.
- Şekillerin algılanmasını kolaylaştırır.
- Okuma ve yazmanın öğrenilmesine ve geliştirilmesine katkı sağlar (Tür ve Turla, 1999: 14).

1.1.9.2. Resimli Çocuk Kitaplarının Duygusal Gelişime Katkıları

Çocuklar gündelik hayatlarında farklı farklı duygular gösterebilmektedir. Bazen mutlu olan çocuk bazen de üzülmede veya korkmaktadır. Çocukların gösterdiği bu duyguların farkına varmasında resimli çocuk kitaplarının önemli bir etkisi vardır. Resimli çocuk kitapları, kahramanlar aracılığı ile çocuklara hangi olaylarda hangi duyguları göstermesi gerektiğini ve göstereceği bu duyguların nasıl isimlendirildiğini öğretmektedir (Tür ve Turla, 1999: 43).

Resimli çocuk kitaplarının çocuğun duygusal gelişimine katkıları şöyle sıralanabilir:

- Çocuk kitaptaki kahramanlar ile kendisini özdeşleştirdiği için yalnızlık duygusundan ve benmerkezcilikten kurtulur.
- Yaşadığı duyguların normal olduğunun farkına varır.
- Yaşayacağı olaylar karşısında hangi duyguları göstereceğini kitaplar sayesinde önceden öğrenir.
- Soyut duygular, hikâyeler ile somut hale getirilerek çocukların bu duyguları anlamasına yardımcı olunur (Tür ve Turla, 1999: 14-15).

1.1.9.3. Resimli Çocuk Kitaplarının Sosyal Gelişime Katkıları

Resimli çocuk kitaplarının, çocukların dil ve duygusal gelişimlerinin yanında sosyal gelişimlerine de katkısı oldukça önemlidir. Resimli çocuk kitapları

çocuğun kendisini keşfetmesini sağlayarak ve toplumlaşmasına yardımcı olarak onu yalnızlık duygusundan uzaklaştırır ve kültürel deneyimler kazanmasına olanak sağlar (Civaroğlu, 2000: 20).

Aile ile çocuk arasındaki ilişkinin kuvvetlenmesi açısından çocuk kitapları önemlidir. Çünkü çocuk, kitabı keşfetmeye çalışırken ailesi ile iletişime geçmektedir (Oktay, 2004: 226). Ayrıca çocuk, sevdiği kitaplardaki karakterlerin rollerini yansıtmaktadır. Bu nedenle ailenin kitaplardaki karakterlerin davranışlarıyla ilgili çocuğuyla konuşması, çocukların sosyal gelişimine katkı sağlayacaktır (Güleç ve Geçgel, 2006: 25).

Resimli çocuk kitaplarının çocuğun sosyal gelişimine katkılarını şöyle sıralanabilir:

- Hikâyelerle empati kurarak çevresine karşı sosyal uyumu kolaylaştır.
- Sosyal ilişkilerin anlaşılması kolaylaştır.
- Sosyal hayatımızdaki değerlerin ne kadar önemli olduğunun farkına varır (Tür ve Turla, 1999: 15).

Özetle resimli çocuk kitaplarının çocuğun bilişsel ve dil gelişimi, duygusal gelişimi ve sosyal gelişimi üzerinde çok önemli katkıları olduğu söylenebilir.

1.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Güleç ve Gönen (1997) yaptıkları araştırmada 1974-1993 yılları arasında Türkçe basılmış resimli öykü kitaplarını resimlendirme ve fiziksel özellikleri, metin ve resim ilişkisi yönünden incelemişlerdir. Araştırmada Türkçe basım olan ve rastgele örneklem yöntemi ile belirlenen 411 resimli öykü kitabı incelenmiş ve kitaplar araştırmacı tarafından hazırlanan “Kitap Kayıt Formu” na kaydedilmiştir. Araştırma sonucunda incelenen kitapların ciltleme, kapak türü, kâğıt kalitesi ve renklendirme açısından genel olarak yetersiz olduğu fakat boyut, resimleme ve metin-resim ilişkisi açısından yeterli olduğu belirtilmiştir.

Konar (2004) yaptığı araştırmada Türkiye’de 1995-2002 yılları arasında yayımlanan okul öncesi hikâyelerdeki bazı kavramları içerik ve biçimsel olarak incelemiştir. Araştırma sonucunda incelemiş olduğu kitapların uygun boyutta ve ağırlıkta olduğu, kâğıt kalitesinin pek yeterli olmadığı, kavramlara

daha çok ağırlık verilmesi gerektiği, resimlerin ve kahramanların genel olarak uygun olduğu belirtilmiştir.

Taşdemir (2005) yaptığı araştırmada çocukların bilişsel, duygusal ve dil becerilerinin geliştirilmesinde çocuk hikâye ve romanlarının nitelik düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmacı rastgele seçtiği 60 kitabı “Hikaye ve Roman Değerlendirme Ölçeği” kullanarak incelemiştir. Araştırma sonucunda incelemiş olduğu çocuk hikâye ve romanlarının içerik, teknik tasarım ve düzenleme, dil ve anlatım özellikleri bakımından yeterli olduğu fakat kapak tasarımı, kullanım kolaylığı, ölçme ve değerlendirme yeterliği, kitap ve yazar hakkında bilgi verme bakımından yeterli olmadığı belirtilmiştir.

Işıtan (2005) yaptığı araştırmada 1980-2003 yılları arasında Türkiye’de Türkçe basılmış yerli ve yabancı resimli çocuk kitaplarının benlik kavramıyla ilgili konuları içerip içermediğini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmacı random yöntemiyle seçtiği 250 kitabı, geliştirdiği “Benlik Kavramı Konuları Kontrol Listesi” ölçeği ile incelemiştir. Araştırma sonucunda incelenen resimli çocuk kitaplarında akran ve çevre ilişkileri konusunun en çok işlenen konu olduğu, akademik durum ve fiziksel görünüm konusunun ise en az işlenen konu olduğu belirtilmiştir.

Tuğrul ve Ferman (2006) yürüttükleri çalışmada okul öncesi çocuklarına hitap eden resimli öykü kitaplarını konuları bakımından incelenmiştir. Araştırmacılar 192 resimli öykü kitabını değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda incelenen çocuk kitaplarında genellikle belirlenen 29 tema işlendiği, en çok işlenen beş temanın ise paylaşma ve yardımlaşma, doğa sevgisi ve çevre, kendine güven ve başarı, alana özgü bilgi, aile bağları olduğu belirtilmiştir.

Demircan (2006) yaptığı araştırmada kendi hazırladığı 5 farklı araçla TÜBİTAK’ın yayımladığı Çocuk Kitaplığı Dizisi’nde var olan 36 çocuk kitabından 34’ünün iç ve dış yapısını incelemiştir. Araştırma sonucunda tasarım ve düzenleme başlığı altında otuz bir eser; yazar ve kitap bilgileri başlığı altında tüm eserler; dil ve anlatım başlığı altında yirmi üç eser; konu-plan başlığı altında otuz üç eser; resimlendirme başlığı altında ise yirmi eserin yeterli olduğu belirtilmiştir.

Sarı (2006) çocuk kitapları illüstrasyonları üzerine yaptığı araştırmada çocuk kitaplarında illüstrasyonla ilgili neler olması gerektiğini, işlevini, tekniklerini, aşamalarını, çocukların kitapla ilişkisini, temel ve fiziksel özelliklerini incelemiştir. Araştırma sonucunda çocukların resimlerden çok etkilendikleri, bu nedenle resimlemelerin uzmanlık ve uğraş gerektirdiği, çocuklar için hazırlanan kitapların çok fazla emek istediği ve kitapların çocukların gelişim özelliklerine uygun olması gerektiği belirtilmiştir.

Erbay ve Aydoğan (2006) yaptıkları araştırmada okul öncesi dönemdeki çocuklara hitap eden resimli hikâye kitaplarında bulunan metinleri, işlenen konu ve kullanılan zaman bakımından incelenmiştir. Araştırma için tarama modeli kullanılarak 400 resimli hikâye kitabı seçilmiştir. Metinlerde kaydedilen konu isimleri on altı başlıkta toplanmış ve incelenen kitap metinlerinde kullanılan zamanın tespit edilmesinde herhangi bir zamanın bir kere kullanılması yeterli kabul edilmiştir. Araştırmanın sonucunda kitaplardaki metinlerde genellikle sosyal ilişkiler, davranış problemleri, eğlence-macera ve hayvanlarla ilgili konuların işlendiği, sıklıkla görülen geçmiş zamanın kullanıldığı belirtilmiştir.

Tokgöz (2006) yaptığı araştırmada 5-6 yaş grubuna hazırlanmış 30 çocuk kitabını dil gelişimi ve anlambilimsel açıdan incelemiştir. Araştırma sonucunda 5-6 yaş grubundaki çocuklara kitap hazırlanırken daha çok biçim ve içerik özelliklerine dikkat edildiğini, bu nedenle çocukların dilsel ve anlambilimsel yönden de gelişimini destekleyerek daha nitelikli kitapların yayınlanması gerektiğini belirtmiştir.

Tosunoğlu ve Kayadibi (2006) yaptıkları araştırmada Türkiye’de 2000-2005 yılları arasında devlet tarafından yayımlanmış çocuk kitaplarının biçim ve içerik analizini yapmayı amaçlamıştır. Araştırmacılar seçtikleri yirmi kitabı on altı analiz ölçütü ile incelemiştir. Araştırma sonucunda devletin yayımladığı çocuk kitaplarının bazı yönlerinin yeterli olmadığı, yayımlanan kitapların genelde İstanbul ve Ankara’da yayımlandığı, yayımlanan kitapların genellikle 7-12 yaş grubu çocuklarına hitap ettiği ve çoğunun hikâye ve masal kitabı olduğu, anlatım ve yazım olarak genel olarak iyi oldukları belirtilmiştir.

Gündüz Sağlam (2007) yaptığı araştırmada öğretmenlerin ve velilerin okul öncesi çocuk kitaplarının nasıl değerlendirdikleri ve hangi özellikleri dikkate

almaları gerektiği konusunda görüşleri incelenmiştir. Araştırmacı genel tarama modeli kullanarak 2006-2007 yılında Afyonkarahisar’da çalışan 137 öğretmen ve bu okullarda bulunan çocukların aileleri üzerinde araştırmasını yapmıştır. Araştırmacı öğretmenlerin ve ailelerin görüşlerini belirlemek amacıyla 27 soruluk anket formunu kullanmıştır. Araştırma sonucunda lisans mezunu öğretmenlerin, lise mezunu öğretmenlere göre daha olumlu tutumlara sahip olduğu, öğretmenlerin kıdemleri ile kitapları değerlendirmeleri arasında farklılık olduğu, ailelerden ise resmi kurumlarda çalışanların, diğer meslek gruplarına sahip olan ailelere göre kitap seçimi konusunda daha hassas ve titiz davrandıkları belirtilmiştir.

Mennanoğlu (2008) yaptığı çalışmada ilköğretim I. kademe öğrencilerinin çocuk hikâye kitaplarının tipografik özelliklerine ilişkin görüşlerini incelemiştir. Araştırmacı veri toplamak için geliştirdiği anketi 4 ve 5. sınıf öğrencilerinden random yöntemi ile seçilen 100 öğrenciye uygulamıştır. Araştırma sonucunda çocukların kalitesiz kağıtlardan olumsuz etkilendikleri ve bu nedenle okumalarının yavaşladığı, farklı büyüklükteki kitapları tercih ettikleri, 12 ve 13 punto olan kitapları tercih ettikleri, sayfa boşluklarının yeteri kadar olması gerektiği, beyaz zemin üzerine siyah baskı tercih ettikleri, satır aralarının 1.2 ile 1.5 arasında olanların daha çok beğendikleri belirtilmiştir.

Erdi (2008) yaptığı çalışmada 1980-1985 ve 2000-2005 yılları arasında Türkiye’de yaşanan değişimlerin çocuk kitaplarındaki eğitsel iletilere ne derece yansıdığını incelemiştir. Araştırmacı random yöntemiyle seçtiği 180 çocuk kitabını fiziksel, duygusal, bilişsel, ahlak ve sosyal gelişim olmak üzere beş başlıkta değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda Türkiye’de yaşanan değişimlerin ve olayların çocuk kitaplarındaki eğitsel iletilere yansıdığı ve kitapların içeriklerinin değiştiği belirtilmiştir.

Dağlıoğlu ve arkadaşları (2009) yaptıkları çalışmada 1995-2005 yıllarında okul öncesi dönemi çocuklarına hitap eden hikâye kitaplarını şiddet ve korku öğeleri bakımından incelemiştir. Araştırmacılar 9 yayınevinin bastığı 52’si çeviri, 122’si yerli toplam 174 hikâye kitabını değerlendirme formu ile şiddet ve korku öğeleri açısından değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda hikâye kitaplarında ortalama % 8 şiddet, % 11 korku öğesi bulunduğu, bu öğelerin

genellikle çeviri ve dünya klasikleri kategorisinde yer alan kitaplarda bulunduğu belirtilmiştir.

Veziroğlu (2009) yaptığı araştırmada Türkiye'deki resimli çocuk kitaplarını, Milli Eğitim Bakanlığı 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda 36-72 aylık çocukların eğitimleri için belirlenen amaç ve kazanımlar açısından incelemiştir. Araştırmacı Ankara ve Kırklareli illerinde bulunan rastgele yöntemle seçilmiş 250 resimli çocuk kitabını, Milli Eğitim Bakanlığı 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'ndaki kazanım değerlendirme formunu kullanarak SPSS istatistik paket programıyla değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda incelenen resimli çocuk kitaplarının, 5 gelişim alanına ait toplam 264 kazanımı % 18.5 oranında karşıladığı ve bunun düşük bir oran olduğu belirtilmiştir.

Özgider (2010) yaptığı araştırmada 2008 yılında Türk ve İngiliz çocuk edebiyatında en çok satılan üçer yapıtı biçim ve içerik özellikleri açısından değerlendirmiş ve karşılaştırmıştır. Ayrıca araştırmada çocuk kitaplarında olması gereken biçim, içerik ve görsel özellikler hakkında bilgilere de yer verilmiştir. Araştırma sonucunda Türk ve İngiliz kültürüne ait çocuk kitaplarının biçimsel ve içerik özelliklerinin benzer olduğu belirtilmiştir.

Gönen ve arkadaşları (2011) yaptıkları araştırmada ilköğretim birinci kademe öğrencilerine uygun çocuk kitaplarını, içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri açısından incelemiştir. Araştırmacılar 2005-2009 yılları arasında basılmış, rastgele örnekleme yoluyla seçilmiş 100 çocuk kitabını incelemek için nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman incelemesi yöntemini kullanmıştır. Araştırma sonucunda boyutların genelde benzer ölçütlerde olduğu, kapakların ve ciltlerin dayanıklı olmadığı, konuların benzer olduğu ve dilbilgisi hatalarının olduğu belirtilmiştir.

Buçğün ve Akyol (2011) yaptıkları araştırmada resimli hikâye ve masal kitaplarını farklı özellikler ve bilişsel çarpıtmalar bakımından incelemiştir. Araştırmada 101 hikâye kitabı ve 23 masal kitabı olmak üzere toplam 124 çocuk kitabı, 16 sorudan oluşan "Kitap Kayıt Formu" kullanılarak incelenmiş, ulaşılan veriler SPSS programı ile değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda çoğu hikâye kitabının 2000-2010 yıllarında İstanbul'da basıldığı, sayfa sayılarının çeşitlilik gösterdiği, ciltleme ve kapak yapımında dayanıklı malzeme yerine genellikle az

dayanıklı malzeme kullanıldığı, bilişsel çarpıtmalara az rastlanıldığı belirtilmiştir. Masal kitaplarının ise geneli 2008-2010 yılları arasında İstanbul'da basıldığı, genel olarak aile ve sosyal çevre konularına yer verildiği, ciltleme ve kapak konusunda daha dayanıksız olduğu, bilişsel çarpıtmalara sıkça rastlandığı belirtilmiştir.

Kutlu (2011) yaptığı araştırmada okul öncesi dönem kitaplarındaki resimlerin çocuğa göreliğini, öğretmenlerin görüşlerine göre incelemiştir. Araştırmacı 2010-2011 eğitim öğretim yılında Eskişehir'de görev yapan 21 okul öncesi öğretmenden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile veri toplayıp, topladığı bu verileri betimsel analiz tekniği ile analiz etmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen görüşlerinin, son yıllarda yazılan çocuk edebiyatı ürünlerinin daha nitelikli olduğu, çocuk edebiyatı yapıtlarına verilen önemin arttığı, kitapların Milli Eğitim Bakanlığı onaylı olmasına önem verildiği şeklinde olduğu belirtilmiştir.

Kaynar Tanır ve Çıldır (2011) yaptıkları araştırmada 2010 yılında en çok satılan okul öncesi döneme yönelik çocuk kitaplarının kapaklarının tasarım ve çocuğa görelilik prensiplerine uygunluğu incelenmiştir. Araştırmacılar 2010 yılında en çok satılan 30 kitabı içerik analizi yöntemiyle dört kategoride değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda incelenen kitapların hepsinde görsel tasarım öge ve ilkelerinin tüm çizerler tarafından kullanılmadığı, yabancı çizerlerin Türk çizerlerine göre estetik çizimler yaptığı belirtilmiştir.

Veziroğlu ve Gönen (2012) yaptıkları araştırmada Türkiye'de bulunan resimli çocuk kitaplarının Milli Eğitim Bakanlığı 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda, 36-72 aylık çocukların eğitimleri için belirlenen amaç ve kazanımlar açısından uygunluğu incelenmiştir. Araştırmacılar seçtiği 250 resimli çocuk kitabını, 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda var olan kazanım değerlendirme formu ile değerlendirmiştir. Araştırmanın sonucunda incelenen kitapların programda var olan 5 gelişim alanına ait toplam 264 kazanımı % 18.5 oranında karşıladığı, karşılanan bu oranın ülkemiz için çok düşük olduğu ve resimli çocuk kitaplarının niteliklerinin daha çok artırılması gerektiği belirtilmiştir.

Kapoğlu (2012) yaptığı araştırmada ilköğretim 1-3. sınıflara yönelik hazırlanmış çocuk edebiyatı eserlerini biçim, içerik ve resimleme özellikleri açısından durum tespiti ve çocuk kitaplarının temel değerleri işleme sıklıkları incelenmiştir. Araştırmacı rastgele örnekleme yoluyla seçtiği 50 çocuk kitabını geliştirdiği “Çocuk Kitaplarını Değerlendirme Ölçeği” ve “Değer Kontrol Listesi” kullanarak analiz etmiştir. Araştırma sonucunda çocuk kitaplarının belirtilen ölçütlere uygun olduğu ve sevgi, saygı, yardımseverlik gibi değerlere sıklıkla yer verildiği belirtilmiştir.

Körükçü (2012) yaptığı araştırmada okul öncesi eğitime dair çocuk kitaplarını çeşitli özellikler bakımından incelemiştir. Araştırmacı Denizli’de bulunan kütüphanelerden, anaokullarından ve kitapçılardan topladığı 124 kitabı “Kitap Kayıt Formu” ile incelemiş, elde ettiği verileri SPSS istatistik paket programıyla değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda incelenen kitapların % 63.7’sinin basım yerinin İstanbul olduğu, % 66.8’inin 14-16 sayfalarında olduğu, % 46.9’unun orta boyutta olduğu, % 66.9’unun sırttan tutkalla yapıştırmalı ve dikişli olduğu, % 44.3’ünün ince karton kapağa sahip olduğu, % 96.7’sinde resim ve metnin birbirleriyle ilişkili olduğu belirtilmiştir.

Akyol (2012) yaptığı araştırmada Türkiye’de okul öncesi dönem çocuklarına hitap eden, basımı Türkçe olan yerli ve yabancı resimli çocuk kitaplarında var olan değerleri incelemiştir. Araştırmacı 2003-2011 yılları arasında basılmış resimli çocuk kitaplarından rastgele örnekleme yöntemiyle seçtiği 250 kitabı, geliştirdiği “Değerler Kontrol Listesi” ile incelemiş, elde ettiği verileri SPSS istatistik paket programıyla değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda kişisel ve kişiler arası değerlerin, toplumsal değerlere göre daha fazla yer aldığı belirtilmiştir. Ayrıca kişisel ve kişiler arası değerlerde mutluluk, duyarlılık, kibarlık, sevgi, arkadaşlık, işbirliği değerlerine fazla yer verilirken; dürüstlük, alçakgönüllülük, özgürlük, samimiyet, saygı ve uyum değerlerine ise daha az yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Dirican ve Dağlıoğlu (2014) yaptıkları araştırmada yerli yazarların yazmış olduğu 3-6 yaş çocuklarına yönelik kitaplarda var olan insani değerleri ve bu değerlerin işlenme oranlarını incelemiştir. Araştırmacı ölçüt örnekleme yöntemiyle seçmiş olduğu 135 resimli çocuk kitabını içerik analizi yöntemini kullanarak

analiz etmiştir. Araştırma sonucunda incelenen resimli çocuk kitaplarında arkadaşlık, sevgi, paylaşmak, nezaket, mutluluk, saygı, adalet, yardımseverlik, temizlik, tutum, estetik, hoşgörü, dürüstlük, empati, cesaret, çalışkanlık, özgüven, sorumluluk, liderlik ve barış değerlerinin kullanıldığı görülmüş ve bu kitaplarda kullanılan cümlelerin % 28.69'unun değerleri anlattığı belirtilmiştir. Ayrıca bu değerlerden sevgi, paylaşmak, arkadaşlık, nezaket ve mutluluk değerlerinin sıkça işlendiği, cesaret, liderlik ve barış değerlerinin ise nadiren işlendiği de belirtilmiştir.

Gönen ve arkadaşları (2014) yaptıkları araştırmada Türkiye’de satılan 0-3 yaş grubuna yazılmış resimli çocuk kitaplarını biçim, resimleme ve içerik özellikleri bakımından incelemiştir. Araştırmacılar İstanbul ve Ankara’daki kitapevlerinde satılan 146 resimli çocuk kitabı verilerini geliştirdikleri kontrol listesi ile toplamış, verileri SPSS istatistik paket programıyla değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda 0-3 yaşlarına yazılmış resimli çocuk kitaplarının genellikle literatürde var olan biçim, resimleme ve içerik özelliklerini taşıdığı, yinede incelenen kitapların bazı özelliklerinin geliştirilmesine gerek duyulduğu belirtilmiştir.

Doğan (2015) yaptığı çalışmada Sevim Ak’ın kaleme aldığı çocuk kitaplarını, çocuk edebiyatının temel öğeleri açısından inceleyerek bu kitapların Türkçe eğitimine katkısını araştırmıştır. Araştırmacı kitapları kişi, konu, mesaj, dil anlatım ve resim başlıklarında incelemiş, Türkçe eğitiminin ana becerileri olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma başlıkları altında değerlendirmiştir. Araştırmacı yazarın kitaplarından rastlantısal yolla seçtiği 94 hikâyeyi ve 10 romanı incelemiştir. Araştırmada veri toplamak amacıyla doküman incelemesi yapılmış ve bu veriler betimsel analiz yöntemi ile yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda Sevim Ak’ın kitaplarında çocukların özdeşim kurabilecekleri, eğitsel mesajları anlayabilecekleri, kitapların anlatımlarının mecaz ve deyimlerle desteklendiği belirtilmiştir.

Pektaş ve Kangal (2015) yaptıkları araştırmada okul öncesi dönemine ait resimli çocuk kitapları içeriğinde bulunan dil sanatlarını incelemiştir. Araştırmacılar Ankara’da bir anaokulunda bulunan 180 resimli çocuk kitabı verilerini geliştirdikleri “Kitap Kayıt Formu” ile toplayıp, SPSS istatistik paket

programıyla değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda incelenen kitaplarda kullanılan dil sanatları ile yazar cinsiyeti, yayınevi, çeviri olup olmaması arasında bir bağlantı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca incelenen kitaplarda en fazla kullanılan dil sanatının “deyim” olduğu belirtilmiştir.

Meral (2016) yaptığı araştırmada Ömer Seyfettin’in öykülerinin çocuk edebiyatı ölçütleri açısından değerlendirmesini yapmıştır. Araştırmada Ömer Seyfettin’in 40 öyküsü içerik ve biçimsel yönden incelenmiştir. Araştırma sonucunda Ömer Seyfettin’in bazı kitaplarının okuma isteğini arttıracak tarzda olduğu, bazı kitaplarının olumsuz içeriklere sahip olduğu, bazı kitaplarının ise anlam karmaşasına yol açacak kadar uzun cümlelerden oluştuğu tespit edilmiştir.

Yıldız, Yazıcı ve Durmuşoğlu (2016) yaptıkları araştırmada 2010-2015 yıllarında 3-8 yaş grubu çocuklarına yönelik olan resimli kitapları, resimleme özellikleri açısından incelemiştir. Araştırmacılar 37 yayınevine ait toplam 300 resimli çocuk kitabını incelemiş, kitaplara ait verileri geliştirdikleri “Resimli Çocuk Kitabı Resimleme Özellikleri Kontrol Listesi” kullanarak toplamışlardır. Araştırmanın sonucunda incelenen kitapların genelinin kapak resimlerinin dikkat çekici olduğu, resimlerin konuya uygun, basit ve anlaşılabilir olduğu belirtilmiştir. Ayrıca kitaplarda kullanılan resimlerin çoğunun hareket ve anlam gücü barındırdığı, metin ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

Gönen ve arkadaşları (2016) yaptıkları araştırmada 2000-2010 yıllarında Türkiye’de yayınlanan resimli kitapları içerik ve resimleme özellikleri bakımından değerlendirmiştir. Araştırmacılar seçtikleri 150 resimli çocuk kitabını değerlendirmek için hazırlanan kitap inceleme formunu kullanmıştır. Araştırma sonucunda incelenen resimli çocuk kitapları resimlemelerinin genellikle renkli olduğu, resim alanlarının metinden ayrılmamış ve yalın hatlı oldukları belirtilmiştir.

Kardaş Koçak (2017) yaptığı araştırmada 2000-2014 yıllarında okul öncesi dönemi çocukları için yayınlanan hikâye kitaplarını dış yapı, iç yapı ve resimleme özellikleri bakımından incelemiştir. Araştırmacı betimsel tarama modeli kullandığı araştırmasında, random yöntemle seçtiği 324 çocuk kitabını geliştirdiği “Hikâye Kitabını İnceleme Formu” ile incelemiştir. Topladığı verileri SPSS programı ile değerlendirmiştir. Araştırmanın sonucunda incelenen kitapların

çoğunluğunda biçimsel olarak yaş grubu ve fiyat bilgisinin olmadığı, Talim Terbiye Kurulunun onayı olmadığı, kitapların zımbalı olduğu belirtilirken, içerik olarak yabancı kelimelere yer verildiği, noktalama işaretlerine uyulduğu, cümlelerin anlaşılır olduğu, etik ve evrensel değerlere yer verildiği, resimleme olarak ise resimlerin renkli ve metinle uyumlu olduğu, duygu ifadelerine yer verildiği belirtilmiştir.

Yükselen ve arkadaşları (2017) yaptıkları araştırmada 7-12 yaşlarındaki çocuklara yönelik çocuk kitaplarını içerik, resimleme ve biçimsel bakımdan incelemiştir. Araştırmacılar rastgele örneklem ile belirledikleri 143 çocuk kitabını incelerken içerik analizi yöntemini kullanmıştır. Araştırmanın sonucunda incelenen kitapların genel olarak eşit boyda olduğu, kapak ve ciltlemelerinin dayanıklı olmadığı, konuların benzediği, kahramanlarda çeşitlilik olmadığı, resim metin ilişkisinin olduğu belirtilmiştir.

Erkmen (2017) yaptığı araştırmada çocuklar için hazırlanan kütüphanelerde en çok tercih edilen kitapları, çocuk edebiyatının temel prensiplerine göre incelemiştir. Betimsel araştırma yöntemi kullanılan araştırmacı Ankara ilindeki 20 kütüphanede bulunan en çok okunan 25 çocuk kitabı incelemiştir. Ayrıca çok okunan kitapların tercih edilme sebebini tespit etmek için 6 ay boyunca kütüphanede 100 aile ve çocuk ile görüşülmüştür. Araştırma sonucunda incelenen kitapların çoğunun çeviri olduğu fakat Türkçe çeviriye dikkat edildiği, kütüphanelerde çok tercih edilen çocuk kitaplarını edebiyatın ilkelerine göre tekrardan kontrol edilip düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Uyanık Balat ve arkadaşları (2017) yaptıkları araştırmada okul öncesi resimli çocuk kitaplarında var olan temel kavramların incelenmesi ve bu kavramlar içerisinde fen kavramlarının hangi sıklıkta yer aldığı incelenmiştir. Araştırmacılar rastgele örneklem yoluyla seçtiği 200 resimli çocuk kitabının verilerini geliştirdikleri “Temel Kavramlar Kontrol Listesi” ve “Kitap Künye Formu” ile toplamıştır. Araştırma sonucunda incelenen kitapların çoğunda kaç yaş grubuna uygun olduğunun yazılmadığı, temel kavramların çok fazla tercih edilmediği, fen ve matematik kavramlarının ise genellikle çeviri çocuk kitaplarında tercih edildiği belirtilmiştir.

Gönen (2017) yaptığı araştırmada Feridun Oral'ın yazarı ve çizeri olduğu çocuk kitaplarını, çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından incelemiştir. Doküman analizi yöntemini kullanan araştırmacı Feridun Oral'a ait 15 çocuk kitabını incelemiştir. Araştırma sonucunda Feridun Oral'ın kitaplarının biçimsel ve içerik olarak çocuklara uygun olduğu, örtük mesajlarla dikkati canlı tutmaya çalıştığı, yaratıcı ve eleştirel düşünceyi geliştirdiği, öğüt verici ve batıl inançlardan uzak durulduğu belirtilmiştir.

Tekin (2017) yaptığı araştırmada Süleyman Bulut'un çocuk kitaplarını, çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından incelemiştir. Araştırmacı Süleyman Bulut'un yazdığı 37 çocuk kitabını doküman incelemesi yöntemi ile tasarım ve içerik olmak üzere iki bölümde incelemiştir. Araştırma sonucunda Süleyman Bulut kitaplarında, akıcı bir dil kullandığı ve çocuklara okuma alışkanlığı kazandıracak nitelikler taşıdığı belirtilmiştir. Ayrıca Süleyman Bulut'un eserlerinin ders kitaplarında yer verilebilecek nitelikte olduğu sonucuna da ulaşılmıştır.

Yazıcı ve arkadaşları (2018) yaptıkları araştırmada 3-8 yaşlarındaki çocuklara hitap eden resimli çocuk kitaplarını eğitsel özellikleri açısından incelemiştir. Araştırmacılar araştırmanın güvenilirliğini arttırmak için seçtikleri 40 kitabı birlikte incelemiş, geliştirdikleri “Resimli Çocuk Kitabı Bilgi Formu” ve “Resimli Çocuk Kitabı Eğitsel Özellikler Formu” kullanmıştır. Araştırma sonucunda incelenen kitaplarda genellikle güncel Türkçe kullanıldığı, çocukların duygularını, düşüncelerini ve hayal güçlerini geliştirecek şekilde yazıldığı, önyargılardan arındırıldığı belirtilirken, incelenen kitapların çoğunda şiddet ifadelerinin olmamasının sevindirici olduğu da belirtilmiştir.

Demir (2019) araştırmasında Feridun Oral'ın yazdığı resimli öykü kitapları hakkında bir doküman incelemesi yapmıştır. Araştırmada Feridun Oral'ın 1993-2017 arasında yazıp çizdiği on beş kitabın resimlerini ve metinlerini biçim, içerik ve sanatsal bakımdan analizini yapmıştır. Araştırma sonucunda resimlemelerin biçimsel açıdan kitapların % 91'inde, içeriksel açıdan % 80'inde, sanatsal açıdan ise kitapların % 94'ünde beklenen niteliklere uygun olduğu tespit edilmiştir. Metinlerde biçim bakımından kitapların % 97'sinde, içerik bakımından kitapların

% 94'ünde, sanatsal bakımdan ise % 92'sinde beklenen niteliklerin tespit edildiği belirtilmiştir.

Dönmezler (2019) yaptığı araştırmada Türkiye'de yayınlanmış 5-8 yaş resimli çocuk kitaplarını biçim, resim ve içerik açısından incelemiştir. Araştırmada 50 ve üzeri sayıda resimli çocuk kitabı çıkaran 15 yayınevine ait resimli çocuk kitapları, nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman incelemesi deseni ile incelenmiştir. Araştırmacı 93'ü okul öncesi, 96'sı ilkokul olmak üzere toplam 149 kitap belirlemiş ve kitapları geliştirdiği "Resimli Çocuk Kitabı Değerlendirme Formu" ile analiz etmiştir. Araştırma sonucunda kitap bilgilerinde basım yılının bütün kitaplarda yazdığı, yaş bilgisinin ise kitapların % 63.1'inde yazdığı görülmüştür. Biçim olarak kitapların çoğunun çocuklara uygun olduğu, resim incelemesinde ise kitaplarda resim metin ilişkisinin olduğu fakat çocuğun hayal dünyasını kısmen geliştirecek nitelikte olduğu belirtilmiştir. İçerik olarak kitapların çoğunun çocuğun yaş grubuna uygun olduğu, dil ve anlatımın sade ve anlaşılır olduğu, kahramanların açıklayıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

1.3. LİTERATÜR ÖZETİ

Resimli çocuk kitapları, çocukların edebiyat alanında ilk tecrübelerini yaşadıkları eserlerdir. Çocukların; kitap okuma alışkanlığı kazanmasında, yaratıcılıklarını ve iletişim becerilerini geliştirmesinde, çevrelerini tanımada önemli paya sahip olan resimli çocuk kitaplarının, nitelikli ve kaliteli olması gerekmektedir. Çocukların bilişsel, duyuşsal ve sosyal yönden gelişiminde bu denli öneme sahip olan resimli çocuk kitaplarının içerikleri, biçimleri ve resimleme özellikleri çocuklara uygun olarak tasarlanmalıdır.

Resimli çocuk kitapları ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında birçok resimli çocuk kitabının biçim, içerik ve resimleme özellikleri açısından incelendiği görülmektedir. Özellikle son yıllarda yapılan araştırmalarda genellikle resimli çocuk kitaplarının biçim, içerik ve resimleme açısından nitelikli oldukları fakat yinede geliştirilmesi gereken yönlerinin olduğu belirtilmektedir. Bunun yanında çocuk edebiyatı alanında önemli çalışmalar yapmış bazı önemli yazarların eserleri de incelenmiştir. Fakat literatürde, yazdığı resimli çocuk kitapları ile ses getirmiş önemli yazarlarımızdan biri olan Sara Şahinkanat ile ilgili

herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Sara şahinkanat, 2009 yılında “Oshima Uluslararası El Yapımı Kitap Yarışmasında” “Kertenkelenin Sihirli Kuyruğu” kitabıyla “Acceptance” ödölünü almış ve “Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kız’dan” isimli kitabı “GYD 2009 Yılın En İyi Resimli Öykü Kitabı” seçilmiştir. Ayrıca “Beyoğlu Macerası: Bilgi Avcıları Gizli Görevde” isimli kitabı da “GYD 2011 Yılın En İyi Tasarım Ödölü” almıştır. İlk kitabıyla ödöl olarak yazarlığa başlayan, kitaplarının baskı sayıları günden güne artan, Sara şahinkanat’ın resimli çocuk kitaplarının biçimsel, içerik ve resimleme özelliklerinin belirlenmesi ve bu konuda ailelerin ve öğretmenlerin bilgi sahibi olması önemlidir. Bu nedenlerle yapılan çalışma ile alanyazına katkı yapılması, aile ve öğretmenlerin bilgilendirilmesi hedeflenmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

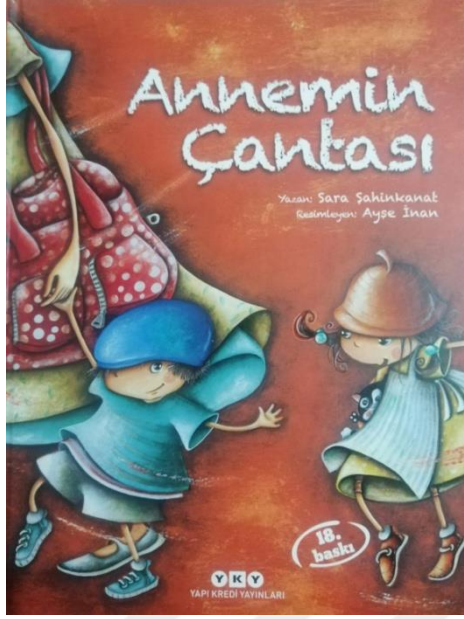
Bu bölümde “Sara Şahinkanat’ın Resimli Çocuk Kitaplarının Biçimsel, İçerik ve Resimleme Özellikleri Açısından İncelenmesi” çalışmasının araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanma yöntemi ve verilerin analizi yer almaktadır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Sara Şahinkanat’ın resimli çocuk kitaplarının biçimsel, içerik ve resimleme açısından incelenmesine ilişkin yapılan bu çalışma, nitel araştırma kapsamında doküman incelemesi yöntemiyle incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi yöntemi, araştırılması planlanan olgular hakkında veri toplanabilecek yazılı kaynakların analizini kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Sara Şahinkanat’ın yazdığı 8 resimli çocuk kitabı oluşturmuştur. Yazarın toplam 9 resimli çocuk kitabı vardır fakat bir tanesi şiir kitabı olduğu için Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda görev yapmakta olan bir öğretim üyesinin de görüşü alınarak inceleme kapsamı dışında tutulmuştur. Sara Şahinkanat’ın 8 resimli çocuk kitabının incelendiği çalışmada çalışma grubunu oluşturan kitaplar aşağıda yer almaktadır:

Kitabın adı : Annemin Çantası

Yazar : Sara Şahinkanat

Resimleyen/Çizer : Ayşe İnan

Yayınevi : Yapı Kredi Yayınları

Basım Tarihi : Ocak 2020

Baskı Sayısı : 18. Baskı

Verilen Kod : K1

Özet: Sıcak bir yaz gününde iki kardeş anneleri ile birlikte parka gider. Gün boyunca iki kardeşin ihtiyaç duyduğu her şey annelerinin çantasından çıkarılır. İlk başlarda annelerinin çantasının süper güçlere sahip olduğunu düşünen çocuklar sonunda süper olanın çanta değil her şeyi düşünen biricik annelerinin olduğunu anlar.

Kitabın adı : Babamın Battaniyesi

Yazar : Sara Şahinkanat

Resimleyen/Çizer : Ayşe İnan

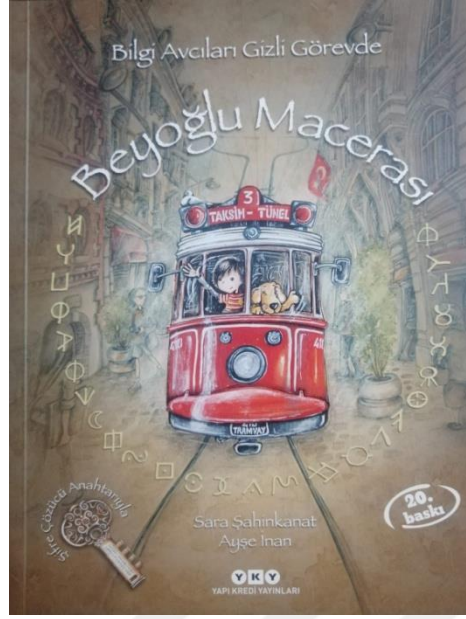
Yayınevi : Yapı Kredi Yayınları

Basım Tarihi : Nisan 2020

Baskı Sayısı : 6. Baskı

Verilen Kod : K2

Özet: Çocuklar, akşam yemeğinden sonra şiş göbeklerini indirmek için oyun oynayıp, hareket etmek ister. Babalarının battaniyesi ile çeşit çeşit macera yaşayan çocuklar, eğlenceli vakit geçirir. Battaniyenin çadıra, sala, salıncağa, brandaya dönüştüğü macerada sihirli olan şeyin battaniye değil babalarının hayal gücü olduğunu anlarlar.

Kitabın adı : Beyoğlu Macerası: Bilgi Avcıları Gizli Görevde

Yazar : Sara Şahinkanat

Resimleyen/Çizer : Ayşe İnan

Yayınevi : Yapı Kredi Yayınları

Basım Tarihi : Şubat 2020

Baskı Sayısı : 20. Baskı

Verilen Kod : K3

Özet: İstanbul’da yaşayan ve Bilgi Avcısı olan Sinan, bir gün kapılarına bırakılan zarfın içinde bir görev haritası, bir anahtar ve bir de not olduğunu görür. Notta, önemli birine iletmesi gereken bir mektubun olduğunu fakat mektubu Şifre Korsanları’na kaptırmamak için mektubu iyice gizlediklerini, bilmecelerdeki şifreleri sırayla çözmesi gerektiği yazar. Bunun üzerine köpeği Gezgin ile beraber Beyoğlu yolculuğuna çıkar. Çeşitli maceralar yaşayan Sinan, Beyoğlu’nun tarihi yerleri konusunda çeşitli bilgiler edinip gizli görevini başarıyla tamamlar.

Kitabın adı : Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kız'dan?

Yazar : Sara Şahinkanat

Resimleyen/Çizer : Ayşe İnan

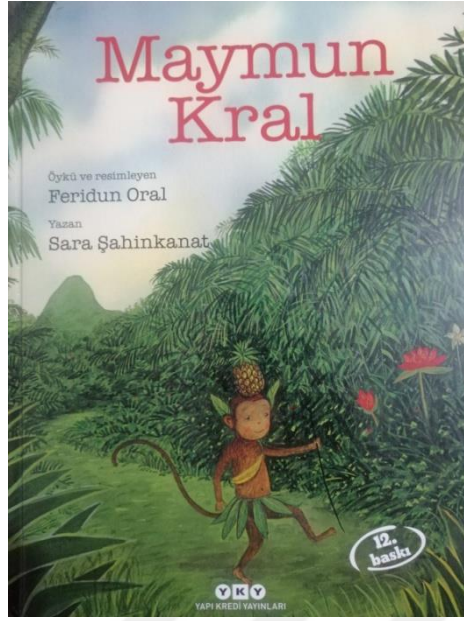
Yayınevi : Yapı Kredi Yayınları

Basım Tarihi : Şubat 2020

Baskı Sayısı : 14. Baskı

Verilen Kod : K4

Özet: Büyüdüğünü düşünen yavru kurt, tek başına ormanda dolaşmaya çıkmak için annesinden izin ister. Annesi, yavru kurdun ormana tek başına gitmeye hazır olup olmadığını anlamak için yavrusuna çeşitli sorular yöneltir. Annesinin sorduğu bütün soruları gayet yaratıcı bir şekilde cevaplayan yavru kurdun artık tek başına ormana dolaşmaya gitmeye hazır olduğu anlaşılır. Annesi, yavru kurda tek başına ormanda dolaşmasına izin verir.

Kitabın adı	: Maymun Kral
Yazar	: Sara Şahinkanat
Resimleyen/Çizer	: Feridun Oral
Yayınevi	: Yapı Kredi Yayınları
Basım Tarihi	: Nisan 2020
Baskı Sayısı	: 12. Baskı
Verilen Kod	: K5

Özet: Sıcak bir günde canı çok sıkılan küçük maymun Muni, vakit geçirmenin yollarını arar. Meyveler yemek, gölde yüzmek Muni'nin can sıkıntısını azaltmaz. Sonunda ormanda gezinmeye çıkan Muni, arkadaşlarının kendinden habersiz bir araya geldiğini görür. Kralcılık oynayacaklarını duyan Muni, kılık değiştirerek bir yabancı gibi görünür ve oyuna katılarak ormanın kralı olmayı başarır. Tüm isteklerini arkadaşlarına yaptırmaya çalışır. Bu duruma kızan diğer hayvanlar çamura bulanarak Muni'yi korkuturlar ve peşine düşerler. Kovalama esnasında şiddetli yağmurun bastırması sonucu herkesin kim olduğu meydana çıkar. Bunun üzerine beraberce hareketli bir gün geçirdikleri için gülmeye başlarlar.

Kitabın adı : Üç Kedi Bir Canavar

Yazar : Sara Şahinkanat

Resimleyen/Çizer : Ayşe İnan

Yayınevi : Yapı Kredi Yayınları

Basım Tarihi : Şubat 2020

Baskı Sayısı : 14. Baskı

Verilen Kod : K6

Özet: İlk kez kar gören Piti, Pati ve Pus dayanamayıp eğlenmeye başlarlar. Zamanın geçtiğini anlamayan kafadarlar, evlerinden çok uzakta olduklarını fark eder. Bir apartmanın girişinde leğenin içinde uykuya dalan kafadarlar, rüzgârla gelen bir kâğıt parçasıyla uyanır. Canavara yaklaşmamaları gerektiğinin yazılı olduğu kâğıdı okuyunca çok korkarlar. Gelen inleme sesine doğru yönelen Pus, minicik bir köpek yavrusuyla döner. Donmak üzere olan yavruyu ovalayarak ısıtırlar. Ardından canavarı karşılarında gören kafadarlar bayılıverirler. Aslında korkudan bayıldıkları şey “Canavar” isminde çok şefkatli, yeni yavrulayan bir köpekmiş. Canavar, yavrusunu kurtardıkları için üç kafadarı başının tacı yapar.

Kitabın adı : Üç Kedi Bir Dilek

Yazar : Sara Şahinkanat

Resimleyen/Çizer : Ayşe İnan

Yayınevi : Yapı Kredi Yayınları

Basım Tarihi : Şubat 2020

Baskı Sayısı : 28. Baskı

Verilen Kod : K7

Özet: Piti, Pati ve Pus damda sohbet ettikleri sırada Pus, kayan yıldız görenlerin dileğinin gerçekleştiğini söyler. Bunun üzerine Piti gecelerce yıldız kaymasını bekler. Piti sürekli gökyüzüne baktığı için başına çeşitli felaketler gelir. Piti'yi beklemekten vazgeçiremeyen Pati ve Pus bir plan kurarlar. Pati ve Pus, Bayan Leylek'in de yardım etmesiyle yaptıkları planı uygularlar. Piti, kayan yıldız gördüğünü zannederek hemen dileğini haykırır. Pus ve Pati ile dostluklarının bozulmamasını dileyen Piti'nin dileğini duyan arkadaşları çok mutlu olur. Yanlış yapıp yapmadıklarını düşünen Pati ve Pus gökyüzüne baktıkları sırada kayan bir yıldız görürler. Hemen el ele tutuşup Piti'nin dileğinin kabul olmasını dilerler.

Kitabın adı : Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor

Yazar : Sara Şahinkanat

Resimleyen/Çizer : Feridun Önal

Yayınevi : Yapı Kredi Yayınları

Basım Tarihi : Ocak 2020

Baskı Sayısı : 33. Baskı

Verilen Kod : K8

Özet: Yavru ahtapot Nino, her sabah sekiz kollu elbisesini giymekten usanır ve ahtapot yavrusu olmaktan bıkar. Annesi sürekli ona büyüdükçe ahtapot olmayı çok seveceğini söyler. Bir gün okula gitmek için okul servisine binen Nino, yolda bir yılan balığının yuvasının yola çökmek üzere olduğunu görür. Yılan balığının yumurtalarını kurtarmak için hemen harekete geçen Nino, her bir kolu sayesinde tüm yumurtaları kurtarır. Nino, yılan balığının yumurtalarını kurtardığı için mutlu olur. Bu esnada yumurtalardan çıkan yavrular, Nino'yu omuzlarına alarak onun daha da mutlu olmasını sağlar. Kahramanlığını sekiz koluna borçlu olan Nino, artık ahtapot olmaktan gurur duymaya başlar.

2.3. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracının belirlenmesi kapsamında ilk olarak araştırma ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Çocuk gelişimi ve çocuk edebiyatı alanında yapılmış araştırmalar, yayınlanmış kitaplar, yazılmış tezler ve bildiriler incelenmiştir. Sara Şahinkanat'ın kaleme aldığı resimli çocuk kitapları ilgili yayınevinden temin edilmiştir. Sara Şahinkanat'ın resimli çocuk kitaplarının biçimsel, içerik ve resimleme özelliklerini incelemek amacıyla Kardaş Koçak (2017) tarafından geliştirilen “Kitap İnceleme Formu” kullanılmıştır. Bu ölçek Kardaş Koçak'ın 2017 yılında yapmış olduğu tez çalışması kapsamında hazırlanmıştır. Ölçek, Kardaş Koçak'ın izni alınarak bu çalışmada kullanılmıştır. Kullanılan kitap inceleme formu; künye bilgileri 20 madde, biçimsel özellikleri 9 madde, içerik özellikleri 18 madde, resimleme özellikleri 8 madde olmak üzere toplam 4 bölüm ve 55 maddeden oluşmaktadır.

2.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırmada elde edilen bulgular betimsel yöntemle analiz edilmiştir. Betimsel analiz modelinde amaç, elde edilen verilerin önceden belirlenen başlıklara göre sınıflandırılıp, özetlenmesi ve yorumlanmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Betimsel analiz, analize uygun bir çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verileri işleme, bulguları tanımlama ve bulguları yorumlama olmak üzere dört aşamadan oluşur (Karataş, 2015).

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan Sara Şahinkanat'ın resimli çocuk kitapları, kullanılan “Kitap İnceleme Formu” na göre künye bilgileri, biçimsel özellikleri, içerik özellikleri ve resimleme özellikleri olmak üzere dört bölümde incelenmiştir. İnceleme sonucunda elde edilen verilerin frekans analizleri yapılmış ve yapılan analizler yorumlanmıştır.

2.5. Araştırmanın Güvenirliği ve Geçerliği

Elde edilen verilerin güvenirliliğinin sınanması amacıyla iki bağımsız kodlayıcı tarafından kitapların tümü incelenmiş ve inceleme sonucunda güvenilirlik hesaplaması yapılmıştır. “Birden fazla araştırmacının veri analizinde birlikte çalıştığı durumlarda, kodlama güvenirliliğine ilişkin bir çalışma yapmak gereklidir.

Bu durumda araştırmacılar, aynı veri setini kodlar ve ortaya çıkan kodlama benzerliklerini ve farklılıklarını sayısal olarak karşılaştırarak bir kodlama yüzdesine ulaşırlar. Bu tür çalışmalarında en az %70 düzeyinde bir güvenilirlik yüzdesine ulaşmak gerekir” (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 233). Güvenirlik hesaplamasında Miles ve Huberman’ın güvenilirlik formülü kullanılmıştır: $Güvenirlik = (Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)) \times 100$. Güvenirlik puanı % 96.8 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca uzman bir öğretim üyesi tarafından form incelenerek araştırmanın kapsam geçerliği sağlanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3.1. Kitapların Künye Bilgilerine Ait Bulgular

Bu bölümde çalışma grubunda incelenen kitapların künye bilgilerine ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 3.1. Kitapların Çeviri-Özgün Olma Özelliklerine Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Çeviri	0	
Özgün	8	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Toplam	8	

Tablo 3.1 de belirtildiği gibi araştırmada incelenen kitapların tamamı özgündür. İncelenen kitaplar arasında çeviri kitap bulunmamaktadır.

Tablo 3.2. Kitapların Yaş Grubu Özelliklerine Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Belirtilmemiş	8	K1,K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
0-2 yaş	0	
3-6 yaş	0	
7 yaş ve üzeri	0	
Toplam	8	

Tablo 3.2 de belirtildiği gibi incelenen kitapların hiçbirinde hitap ettiği yaş grubu belirtilmemiştir. Aileler çocuklarına kitap seçerken çocuklarının kitabı daha iyi anlayabilmelerini sağlamak ve onlara kitap okuma alışkanlığı kazandırabilmek için seçtikleri kitapların hitap ettikleri yaş düzeylerine dikkat etmeleri

gerekmektedir. Kitabın hangi yaş grubuna hitap ettiği bilgisi, ailelerin çocuklarına uygun olan kitabı seçmeleri konusunda onlara yardımcı olmak adına önemli bir husustur (Tuğrul ve Feyman, 2006). Bu nedenle kitap kapağının üzerinde hangi yaş grubuna hitap ettiğinin belirtilmesi öngörülmektedir.

Tablo 3.3. Kitapların Talim Terbiye Kurulu Onayı Olma Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Evet	0	
Hayır	8	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Toplam	8	

Tablo 3.3 de belirtildiği gibi incelenen kitapların hiçbirinde Talim Terbiye Kurulu onayının yer almadığı görülmektedir. Genel olarak resimli çocuk kitapları incelendiğinde Talim Terbiye Kurulu onayı alan kitap sayısı çok azdır. Günümüzde birçok yazara veya yayınevine ait kitaplar, kitapevleri veya internet siteleri üzerinden kolayca çocuklara ulaşmaktadır. Maalesef bu kitaplar arasında olumsuz özellikler taşıyan kitaplar da bulunmaktadır. Bu tür olumsuz özellik taşıyan kitapların piyasada olmasını engellemek ve kitapların niteliklerinin artmasının sağlanması için yayınlanacak kitapların inceleme ve denetimden geçmesinde fayda vardır.

Talim Terbiye Kurulu onayı olmayan çocuk kitapları içerisinde her ne kadar bu araştırma kapsamında incelenen kitaplar gibi nitelikli kitaplar olsa da niteliksiz kitaplarında olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle aileler çocuklarına kitap seçerken çok dikkatli ve titiz davranmalıdır.

Tablo 3.4. Kitapların Baskı Sayısına Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
1-10 Baskı	1	K2
11-20 Baskı	4	K1, K4, K5, K6
21-30 Baskı	2	K3, K7
30 Baskı ve üzeri	1	K8
Toplam	8	

Tablo 3.4 de belirtildiği gibi incelenen kitaplarda 1-10 baskı arasında olan bir kitap, 11-20 baskı arasında olan dört kitap, 21-30 baskı arasında olan iki kitap, 30 baskı ve üzeri olan bir kitap vardır. İncelenen kitaplar arasında baskı sayısı en az olan kitap Babamın Battaniyesi, baskı sayısı en çok olan ise Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor adlı kitaptır. İncelenen kitapların hepsinde dış kapak üzerine baskı sayısı bilgisi yer almaktadır. Baskı sayısına bakılarak kitapların okuyucular tarafından ne kadar tercih edildiği veya hangi kitabın daha çok satıldığı gibi bilgilere ulaşılmaktadır. Bu nedenle kitaplarda baskı sayısı belirtilmesi önemli bir husustur.

Tablo 3.5. Kitapların Sayfa Sayılarına Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
20-30 sayfa	2	K4, K5
31-40 sayfa	5	K1, K2, K6, K7, K8
41 sayfa ve üzeri	1	K3
Toplam	8	

Tablo 3.5 de belirtildiği gibi incelenen kitaplarda 20-30 sayfa aralığında olan iki kitap, 31-40 sayfa aralığında olan beş kitap, 41 sayfa ve üzeri sayfa sayısına sahip bir kitap vardır. İncelenen kitaplar arasında sayfa sayısı en az olan kitap Maymun Kral, sayfa sayısı en çok olan ise Beyoğlu Macerası: Bilgi Avcıları

Gizli Görevde adlı kitaptır. Çocukların dikkat süreleri yetişkin bireylere göre daha kısadır. Bu nedenle çocukların kitapları daha iyi anlayabilmelerini ve keyifli vakit geçirmelerini sağlamak için küçük yaştaki çocuklara hitap eden hikâye kitaplarının uzun olmaması gerekmektedir. Resimli öykü kitaplarının sayfa sayısı, hitap ettiği yaş grubundaki çocukların dikkat sürelerine uygun olması önemlidir (Ural, 2013).

Tablo 3.6. Kitaplarda Yazar Adının Yerine Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Ön kapakta	8	K1,K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
İç kapakta	0	
Arka kapakta	0	
Yok	0	
Toplam	8	

Tablo 3.6 da belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde yazar adı ön kapakta yazılmıştır. Kitap kapağında yazılması gereken en önemli unsurlardan birisi de yazar adıdır. Yazara saygı duyulduğunun gösterilmesi ve okuyucuların okuduğu kitabın hangi yazara ait olduğunu daha kolay hatırlayabilmesi için kitapların kapağına yazar adı yazılmalıdır. Yazar adı dış kapakta belirtilmediği takdirde iç kapakta mutlaka belirtilmelidir (Güleç ve Geçgel, 2005). Ayrıca yazarı ve çizeri belli olmayan çocuk yayınları, çocuk edebiyatının küçümsenmesine ve zarar görmesine neden olabilir (Erkul ve ark., 2006).

Tablo 3.7. Kitaplarda Resimleyen Adının Yerine Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Ön kapakta	8	K1,K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
İç kapakta	0	
Arka kapakta	0	
Yok	0	
Toplam	8	

Tablo 3.7 de belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde resimleyenin adı ön kapakta belirtilmiştir. Resimli çocuk kitaplarının en önemli parçalarından birisi resimlerdir. En az yazar kadar büyük bir önem sahip olan resimleyen, kitaptaki resimleri çizerken hassas davranmakta ve büyük çaba sarf etmektedir. Kitabı resimleyenin adının kitap kapağına yazılması, onlara karşı duyulan saygının göstergesidir (Çınar, 2009). Yazar adı gibi resimleyenin adı da dış kapakta veya iç kapakta mutlaka belirtilmesi gereken unsurlardandır (Gültekin, 2008).

Tablo 3.8. Kitaplarda Yazarların Tanıtılmış Olma Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Evet	8	K1,K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Hayır	0	
Toplam	8	

Tablo 3.8 de belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde yazar tanıtılmıştır. Kitaplarda yazarın özgeçmişi ve diğer eserleri hakkında bilgiler verilmesi, çocukların yazarın hayatını öğrenerek onları örnek almalarını ve yazara ait diğer eserleri öğrenerek o kitaplara karşı okuma isteği duymalarını sağlar (Tanrıverdi ve Apak, 2008). Yazarların tanıtılması çocuklara katkı sağladığı gibi yazarların diğer eserlerinin tanıtılmasına da katkı sağlar.

Tablo 3.9. Kitapların Fiyatının Belirtilmiş Olma Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Evet	8	K1,K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Hayır	0	
Toplam	8	

Tablo 3.9 da belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde fiyat belirtilmiştir. İncelenen kitapların tümünde kitabın fiyat bilgisi arka kapakta yer

almaktadır. Kitabın farklı kitapevleri tarafından farklı fiyatlara satılmasının önüne geçilmesi için kitaplarda fiyat belirtilmelidir.

Tablo 3.10. Kitapların Biçim Özelliğine Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Dikdörtgen	8	K1,K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Kare	0	
Toplam	8	

Tablo 3.10 da belirtildiği gibi incelenen kitapların tümü dikdörtgen biçimindedir. Çocukların kitapla aralarında bağ kurabilmesinde kitabın biçim tasarımı oldukça önemlidir. Çocuk kitabı ilk gördüğü andan itibaren içinde okuma arzusu oluşması gerekmektedir. Resimli çocuk kitaplarının biçimlerinde çeşitlilik olması çocukların kitaplara karşı olan ilgilerini sürekli hale getirmesinde önemli rol oynar (Kardaş Koçak, 2017). Karatay (2011) dikdörtgen, kare, üçgen biçiminde tasarlanan kitapların yanında oyuncak biçiminde tasarlanan kitapların da çocukların ilgisini çekeceğini belirtmiştir. Demircan (2006) ise çocuk kitaplarının dikdörtgen veya kare biçiminde tasarlanması ve çocuklar tarafından kolay taşınabilir olması gerektiğini belirtmiştir.

Tablo 3.11. Kitapların Arka Kapağında Hikâyenin Özeti Belirtilmiş Olma Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Evet	8	K1,K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Hayır	0	
Toplam	8	

Tablo 3.11 de belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünün arka kapağında hikâyenin özeti belirtilmiştir. Ebeveynler çocuklarına kitap seçerken seçeceği kitabın konusu, teması ve içeriği ile ilgili bilgi sahibi olması kitap seçimlerini

kolaylaştıracaktır (Avcı, 2006). Bu nedenle kitabın arka kapağında özeti yazılması önemli bir husustur.

Tablo 3.12. Kitapların Sayfa Numaralarının Belirtilmiş Olma Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Evet	1	K3
Hayır	7	K1, K2, K4, K5 K6, K7, K8
Toplam	8	

Tablo 3.12 de belirtildiği gibi incelenen kitapların 1’inde sayfa numarası belirtilmiş, 7’sinde ise sayfa numarası belirtilmemiştir. İncelenen kitaplar arasında sadece Beyoğlu Macerası: Bilgi Avcıları Gizli Görevde adlı kitapta sayfa numarası belirtilmiştir. Sayfa numarası, kitap içeriğindeki sayfaların daha kolay bulunmasına ve kitap okurken kalınan sayfanın belirlenmesine yardımcı olur. Ayrıca kitap seçerken seçilen kitabın sayfa sayısının tespit edilebilmesi için sayfa numarası belirtilmiş olması gerekmektedir.

Tablo 3.13. Kitapların İlk Yayın Yıllarına Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
2005-2010 yılları	3	K4, K5, K8
2011-2015 yılları	4	K1, K3, K7, K6
2016-2020 yılları	1	K2
Toplam	8	

Tablo 3.13 de belirtildiği gibi incelenen kitapların 3 tanesi 2005-2010 yılları arasında, 4 tanesi 2011-2015 yılları arasında, 1 tanesi 2016-2020 yılları arasında basılmıştır. 2008 yılında yayınlanan Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor kitabı yazarın ilk kitabıdır.

3.2. Kitapların Dış Yapı Özelliklerine Ait Bulgular

Bu bölümde çalışma grubunda incelenen kitapların dış yapı (biçimsel) özelliklerine ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 3.14. Kitapların Ciltlenme Özelliklerine Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Zımbalı	0	
Yapıştırırmalı	0	
Dikişli	0	
Spiral	0	
Diğer	8	K1, K2, K3,K4, K5, K6, K7, K8
Toplam	8	

Tablo 3.14 de belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde diğer (sırttan yapıştırırmalı ve dikişli) ciltlenme yöntemi tespit edilmiştir. Küçük yaştaki çocukların kas sistemi yeterince gelişmediğinden, çocukların kitapları dağıtmadan kullanabilmesi ve kitaplık oluşturabilmesi için kitapların sağlam ciltlenmesi gerekmektedir (Kıbrıs, 2006). Çocuk kitaplarının uzun süre sağlam kalabilmesi ve çabuk yıpranmaması için iplik ile dikilmiş ciltlenme yöntemi kullanılmalıdır. Zımbalı, yapıştırırmalı veya spiral ciltlenmiş kitaplar iplik dikişle ciltlenen kitaplara göre daha az dayanıklıdır (Gündüz, 2007).

Çocuk kitaplarının sayfa sayısı az olduğundan yayınevleri genellikle diğer ciltleme yöntemlerine göre daha ucuz olan zımba ile ciltleme yöntemini kullanmaktadır. Fakat büyük zahmetlerle oluşturulan bu kitapların sağlam ve uzun ömürlü olması için iplik dikiş ile ciltleme yöntemi kullanılmasının daha uygun olacağı unutulmamalıdır.

Tablo 3.15. Kitapların Boyutlarına Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Küçük	0	
Orta	0	
Büyük	8	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Toplam	8	

Tablo 3.15 de belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünün büyük boyutlu olduğu tespit edilmiştir. Güleç (2006) kitabın sırt boyutuna göre sınıflama yapılabileceğini; küçük boy kitapların 12-15 cm, orta boy kitapların 16-22 cm, büyük boy kitapların ise 22 cm'den uzun olduğunu belirtmiştir. Araştırmada da kitabın sırt boyutu 12-15 cm olan kitaplar küçük boy, 16-22 cm olan kitaplar orta boy, 22 cm'den uzun olan kitaplar ise büyük boy olarak değerlendirilmiştir. Çocuklar farklı boyutlardaki kitapları karıştırmaktan ve okumaktan hoşlanırlar (Senemoğlu, 2004). Bu nedenle çocukların kitaplara olan ilgisinin artması için farklı boyutlardaki kitaplar ile tanıştırılması önemlidir. Ayrıca çocuk kitaplarının boyutu hacim ve ağırlık bakımından çocukların el ve göz koordinasyonuna uygun ve rahatça taşıyabileceği büyüklükte olmasına dikkat edilmelidir (Tür ve Turla, 2005). Araştırmalarda çocuk kitaplarının boyutları çocukların yaşlarına ve gelişim özelliklerine göre farklılık gösterdiği ifade edilse de çocuklar için en ideal kitap boyutunun 16×23 cm olduğu belirtilmektedir (Yüce ve Nuhoglu, 2007: 78).

Tablo 3.16. Metinlerde Kullanılan Harflerin Puntolarına Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Küçük	0	
Uygun	8	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Büyük	0	
Toplam	8	

Tablo 3.16 da belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde harf puntolarının uygun olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmada punto büyüklüğü 18’den küçük olanlar “küçük”, 18-24 aralığında olanlar “uygun”, 24’den büyük olanlar ise “büyük” olarak değerlendirilmeye alınmıştır. Resimli çocuk kitaplarında harflerin punto büyüklüğü, kitabın hitap ettiği yaş grubuna uygun olacak şekilde seçilmelidir (Kıbrıs, 2006). Okul öncesi çocuklar için yazılan kitaplarda 18-24 aralığındaki puntolar uygun iken okumaya yeni başlayan çocuklar için yazılan kitaplarda 16-18 punto uygundur (Ural, 2013). Milli Eğitim Bakanlığı ise 6 yaş çocuk kitapları için 24 puntunun, 7-9 yaş çocuk kitapları için 16-18 puntunun, 10 yaş çocuk kitapları için 12 puntunun, 10 yaşından büyük çocuklara hitap eden kitaplarda ise 11 puntunun kullanılması gerektiğini belirtmiştir (Tebliğler Dergisi, Haziran, 2007-2597).

Tablo 3.17. Metinlerde Satır Arası Boşlukların Uygun Olmasına Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Evet	8	K1,K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Hayır	0	
Toplam	8	

Tablo 3.17 de belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde satır arası boşlukların uygun olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmada incelenen kitaplardaki metinlerin satır arası boşlukları 1 cm ve üzeri ise “uygun”, 1 cm den küçük ise “uygun değil” olarak değerlendirilmiştir. Çocuk kitaplarında satırların aralığı normal aralıklı veya normalden az daha fazla aralıklı olmalı, metindeki yazılar birbirine karıştırılmamalıdır (Ural, 2013). Metinlerdeki satır aralığının uygun olması çocuğun hem kitabı daha iyi anlayabilmesi hem de göz sağlığı açısından önemlidir.

Tablo 3.18. Sayfaların Sağ ve Sol Boşluklarının Uygun Olmasına Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Evet	8	K1,K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Hayır	0	
Toplam	8	

Tablo 3.18 de belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde sayfaların sağ ve sol boşluklarının uygun olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmada sayfaların sağ ve sol boşlukları 1 cm ve üzeri ise “uygun”, 1 cm den küçük ise “uygun değil” şeklinde değerlendirilmiştir. Resimli çocuk kitaplarında, sayfa kenarlarının çocukların yazı yazabileceği veya resim yapabileceği genişlikte olması gerekmektedir (Lukens, Smith ve Coffel, 2013). Ayrıca kitabın okur tarafından daha rahat okunabilmesi için sayfalar tek sütun halinde düzenlenmelidir (Kaya, 2011).

Tablo 3.19. Sayfaların Alt ve Üst Boşluklarının Uygun Olmasına Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Evet	8	K1,K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Hayır	0	
Toplam	8	

Tablo 3.19 da belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde sayfaların alt ve üst boşluklarının uygun olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmada sayfaların alt ve üst boşlukları 1 cm ve üzeri ise “uygun”, 1 cm den küçük ise “uygun değil” şeklinde değerlendirilmiştir. Kitaplarda sayfaların altında ve üstünde uygun boşluk bırakılması, çocuğun daha rahat bir okuma alanına kavuşmasını sağlamaktadır.

Tablo 3.20. Sayfaların Temizlenmeye Uygun Olmasına Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Evet	8	K1,K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Hayır	0	
Toplam	8	

Tablo 3.20 de belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünün sayfaları temizlenmeye uygun olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmada sayfalar, ıslak bezle silindiğinde soyulma olmuyorsa “uygun”, soyulma oluyorsa “uygun değil” olarak değerlendirilmiştir. Resimli çocuk kitapları çocuklar tarafından oyuncak olarak da kullanıldığı için sayfalar kolayca pislenebilir veya sayfanın üzerine bir şey dökülebilir. Çocukların bu kitabı tekrardan kullanabilmesi için sayfaların temizlenmeye uygun olması gerekmektedir.

Tablo 3.21. Kitapların Mat Kâğıda Basılmasına Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Evet	8	K1,K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Hayır	0	
Toplam	8	

Tablo 3.21 de belirtildiği gibi incelenen kitapların tümü mat kâğıda basılmıştır. Resimli çocuk kitaplarında kullanılacak kâğıdın niteliği çok önemlidir. Parlak kâğıtlar çocuklara hoş gözüktüğü için çocukların gözünü çok çabuk yormakta ve okumayı zorlaştırmaktadır. Çocukların göz sağlığının bozulmaması ve kitabın uzun süre kullanılabilmesi için çocuk kitapları mat ve dayanıklı kâğıtlara basılmalıdır (Sarıyüce, 2012). Ayrıca çocuk kitaplarında kullanılan kâğıdın nitelikli olması çocuklarda okuma isteğinin oluşmasını tetiklemektedir.

Tablo 3.22. Kitapların 1. Hamur Kâğıdına Basılmasına Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Evet	8	K1,K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Hayır	0	
Toplam	8	

Tablo 3.22 de belirtildiği gibi incelenen kitapların tümü 1. hamur kâğıda basılmıştır. Çocuk kitapları kaliteli ve birinci hamur kâğıda basılmalıdır. Kâğıt mürekkebi dağıtmamalı, resmin rengini değiştirmemeli ve sayfadakileri arkaya geçirmemelidir (Güleç ve Geçgel, 2005). Kâğıdın ağır gramajlı olması, sayfaların daha rahat çevrilmesini sağlarken sayfadaki resmin arkaya gölge yapmasını da engellemektedir (Tür ve Turla, 2005). 2. hamur kâğıtlar daha kolay yıprandığı ve sarardığı için çocuk kitaplarında tercih edilmemelidir.

3.3. Kitapların İç Yapı Özelliklerine Ait Bulgular

Bu bölümde çalışma grubunda incelenen kitapların iç yapı özelliklerine ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 3.23. Kitaplarda Yabancı Kelimeler Kullanılma Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Her Zaman	0	
Kısmen	0	
Hiçbir Zaman	8	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Toplam	8	

Tablo 3.23 de belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde yabancı kelimelerin kullanılma durumu hiçbir zaman olarak tespit edilmiştir. Çocukların dinledikleri veya okudukları kitaplarda anlamını bilmediği yabancı kelimelerle karşılaşmaları kitaplardan uzaklaşmalarına sebebiyet verebilmektedir (Yılmaz, 2016). Bu nedenle çocuk kitaplarında yabancı kelimelere yer verilmemeli, çocukların anlayabileceği kelimeler ve anlaşılır bir dil kullanılmalıdır.

Tablo 3.24. Kitaplarda Güncel Türkçe Kelimeler Kullanılma Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Her Zaman	8	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Kısmen	0	
Hiçbir Zaman	0	
Toplam	8	

Tablo 3.24 de belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde güncel Türkçe kelimelerin kullanılma durumu her zaman olarak tespit edilmiştir. Çocuk kitaplarının anlaşılır olmasını sağlamak için eski Türkçe kelimeler yerine güncel Türkçe kelimeler kullanılmalıdır. Güncel Türkçe kelimelerin kullanıldığı çocuk kitapları, çocuklar tarafından daha rahat anlaşılmakta ve daha çok beğenilmektedir.

Tablo 3.25. Kitaplarda Cümlelerin, Dil Bilgisi Kurallarına Uygun Olma Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Her Zaman	8	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Kısmen	0	
Hiçbir Zaman	0	
Toplam	8	

Tablo 3. 25 de belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde kullanılan cümlelerin dil bilgisi kurallarına uygun olma durumu her zaman olarak tespit edilmiştir. Dil bilgisi kurallarının öğrenilmesinde çocuk kitaplarının önemli rolü vardır. Ayrıca çocukların dil gelişiminde de önemli role sahip olan dil bilgisi kurallarının kitaplarda hatasız uygulanması büyük öneme sahiptir (Oğuzkan, 2013).

Tablo 3.26. Kitaplarda Noktalama Kurallarına Uyulma Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Her Zaman	8	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Kısmen	0	
Hiçbir Zaman	0	
Toplam	8	

Tablo 3.26 da belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde noktalama işaretlerine uyulma durumu her zaman olarak tespit edilmiştir. Noktalama işaretlerinin hatasız kullanılması, çocuğun anadilini geliştirmesine katkıda bulunurken vurgu, tonlama ve duraklamalar sayesinde okunanları ve söylenenleri anlamada çocuklara yardımcı olmaktadır (Kardaş Koçak, 2017). Çocuk kitaplarında noktalama işaretleri doğru ve yerinde kullanılmalı ve noktalama işaretlerinin ne kadar önemli olduğu çocuklara hissettirilmelidir (Kıbrıs, 2006).

Tablo 3.27. Kitaplardaki Cümlelerin Açık ve Anlaşılır Olma Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Her Zaman	8	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Kısmen	0	
Hiçbir Zaman	0	
Toplam	8	

Tablo 3.27 de belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde kullanılan cümlelerin açık ve anlaşılır olma durumu her zaman olarak tespit edilmiştir. Örneğin; “O gün hava çok sıcaktı. Küçük maymun Muni’nin canı sıkılıyordu. Ne yapsaydı? Nasıl oyalansaydı?”. Maymun Kral kitabının 1. sayfasından alıntılanan bu paragrafta da görüldüğü üzere cümleler açık ve anlaşılırdır. Kitaplarda kullanılan cümleler çocuklar tarafından rahatlıkla anlaşılabilir şekilde açık ve yalın bir dille yazılmalıdır (Toksöz, 2006). Aksi takdirde çocuğun cümleleri anlaması güçleşir ve bu durum onların kitaplardan uzaklaşmasına sebebiyet verir.

Tablo 3.28. Kitaplardaki Kavramların Açık ve Anlaşılır Olma Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Her Zaman	8	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Kısmen	0	
Hiçbir Zaman	0	
Toplam	8	

Tablo 3.28 de belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde kavramların açık ve anlaşılır olma durumu her zaman olarak tespit edilmiştir. Örneğin; “Ne muhteşem bir gece. Ay ve yıldızlar pırıl pırıl. Tek bir bulut bile yok gökyüzünde.”. Üç Kedi Bir Dilek kitabının 1. sayfasından alıntılanan bu metinde de görüldüğü gibi kullanılan kavramlar gayet açık ve anlaşılırdır. Çocuk, kitabı okurken veya dinlerken kafasında soru işaretleri kalmaması için kullanılan kavramların açık ve anlaşılır olması gerekmektedir.

Tablo 3.29. Kitaplarda Basit Cümleler Kullanılma Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Her Zaman	8	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Kısmen	0	
Hiçbir Zaman	0	
Toplam	8	

Tablo 3.29 da belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde basit cümle kullanılma durumu her zaman olarak tespit edilmiştir. Örneğin; “Bugün bir hayale kapıldım. Nedense çantamızı süper sandım. Sonunda gerçeği anladım. Aslında süper olan çanta değil...”. Annemin Çantası kitabının 25. sayfasından alıntılanan bu paragrafta da görüldüğü gibi kullanılan cümleler kısa ve basittir. Küçük yaştaki çocuklara hitap eden kitaplarda tek özne ve yüklemden oluşan cümleler kurulmalı,

birden fazla yargı bildiren cümlelerden uzak durulmalıdır (Kaya, 2011). Cümlelerin kısa ve basit olması çocuk kitaplarının okunabilirliğini artırmakta ve anlam karmaşası oluşmasının önüne geçmektedir (Üzel, 2007). Ayrıca çocuk kitaplarında devrik cümleler kullanılmamalıdır.

Tablo 3.30. Kitaplarda Kısa Paragraflara Yer Verilme Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Her Zaman	8	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Kısmen	0	
Hiçbir Zaman	0	
Toplam	8	

Tablo 3.30 da belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde kısa paragraflara yer verilme durumu her zaman olarak tespit edilmiştir. Örneğin; “Herkes başladı sevinçten zıplamaya. Nino’yu aldılar omuzlarına. Küçük Nino çok mutluydu. Kahramanlığını sekiz koluna borçluydu.”. Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor kitabının 24. sayfasından alıntılanan bu paragrafta da görüldüğü üzere kitaplarda kısa paragraflara yer verilmiştir. Çocukların okuduklarını veya dinlediklerini daha rahat anlayabilmesi ve sıkılmaması için paragrafların kısa tutulması önemlidir. Bunun yanında resimli çocuk kitaplarında resimlemelerin anlatım gücünden yararlanılması paragrafların kısa olmasında etkilidir.

Tablo 3.31. Hikâyelerin Giriş, Gelişme ve Sonuç Bölümlerinden Oluşma Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Evet	8	K1,K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Hayır	0	
Toplam	8	

Tablo 3.31 de belirtildiği gibi incelenen kitaplarda bulunan hikâyelerin tümünün giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluştuğu tespit edilmiştir. Resimli hikâye kitaplarında metinler bir plan dâhilinde giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşmalıdır. Yazar, metnin giriş kısmında hareket ve gelişme yaratır. Gelişme kısmında problemleri ve zıtlıkları ortaya koyar. Sonuç kısmında ise problemlere ve zıtlıklara çözümler bularak metni sonlandırır (Güleç ve Geçgel, 2005: 183).

Tablo 3.32. Kitapların Adının Konuları İle Bağdaş Olma Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Evet	8	K1,K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Hayır	0	
Toplam	8	

Tablo 3.32 de belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde kitapların adının konuları ile bağdaş olduğu tespit edilmiştir. Resimli hikâye kitabının adı, kitabın konusu ile bağdaş ve dikkat çekici olması gerekmektedir. Çocuk, resimli hikâye kitabının ismini okuduğunda kitabın konusu hakkında çıkarımlar yapabilmelidir.

Tablo 3.33. Kitaplarda Etik Değerlere Yer Verilme Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Evet	8	K1,K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Hayır	0	
Toplam	8	

Tablo 3.33 de belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde etik değerlere yer verilmiştir. Örneğin Üç Kedi Bir Canavar kitabında şefkat, merhamet, iyilik değerlerine yer verilirken Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor kitabında hoşgörü,

iyilik, merhamet, nezaket değerlerine yer verilmiştir. Çocukların ahlaki yönden gelişimini desteklemek için çocuk kitaplarında etik değerlere yer verilmelidir. Ayrıca çocuklar kitaplardaki karakterleri örnek alabildikleri için kullanılan karakterlerin etik değerlere saygılı olmasına dikkat edilmelidir.

Tablo 3.34. Kitaplarda Evrensel Değerlere Yer Verilme Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Evet	8	K1,K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Hayır	0	
Toplam	8	

Tablo 3.34 de belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde evrensel değerlere yer verildiği tespit edilmiştir. Örneğin Annemin Çantası kitabında sevgi, saygı, hayvan sevgisi, yardımseverlik değerlerine yer verilirken Maymun Kral kitabında adalet, dostluk, sevgi değerlerine yer verilmiştir. Çocuk kitapları evrensel değerleri çocuklara öğretmede önemli görev üstlenmekte ve çocuklara evrensel değerleri aktarıp gelecek kuşakların sağlam temellerde yetişmesini sağlamaktadır (Gönen, 2017). Resimli hikâye kitaplarına seçilecek temalar evrensel değerlere uygun, karakterlerde çocuğa sevgi, saygı, adalet gibi evrensel değerleri aktaracak özellikte olmalıdır.

Tablo 3.35. Konuların Öğretici ve Düşündürücü Olma Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Evet	8	K1,K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Hayır	0	
Toplam	8	

Tablo 3.35 de belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünün konularının öğretici ve düşündürücü olduğu tespit edilmiştir. Örneğin Beyoğlu Macerası: Bilgi Avcıları Gizli Görevde kitabı çocuklara İstanbul hakkında bilgiler öğretirken Maymun Kral kitabı çocuklara ormanlar hakkında bilgiler öğretmektedir. Resimli çocuk kitabında işlenecek konular ilgi çekici, eğlendirici aynı zamanda öğretici ve düşündürücü nitelikte olmalıdır. Toplumu ve çevreyi tanıtmalı, araştırmacı, eleştirici, özgür düşünen çocuklar yetiştirmeyi amaçlamalıdır (Yörükoğlu, 1996). İyi bir konu, çocukları düşünmeye sevk etmeli ve onların düşüncesini geliştirmelidir (Güleç ve Geçgel, 2005: 183).

Tablo 3.36. Kitaplarda Argo Kelimelerin Olmama Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Evet	8	K1,K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Hayır	0	
Toplam	8	

Tablo 3.36 da belirtildiği gibi incelenen kitapların hiçbirinde argo kelime olmadığı tespit edilmiştir. Resimli çocuk kitaplarında argo kelimelerin yer alması, çocukların olumsuz konuşma alışkanlığı edinmesine sebebiyet verebilmektedir (Dönmezler, 2019). Böyle bir durumla karşılaşmamak için çocuk kitaplarında argo kelimeler kullanılmaması hususuna yazarların ve yayınevlerinin hassas davranması gerekmektedir.

Tablo 3.37. Kitaplarda Mecaz Kelimelerin Olmama Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Evet	8	K1,K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Hayır	0	
Toplam	8	

Tablo 3.37 de belirtildiği gibi incelenen kitaplarda mecaz kelimelerin kullanılmadığı tespit edilmiştir. Resimli çocuk kitaplarında mecazlı söyleyişler kullanılmamalı, edat ve bağlaçlara olabildiğince az yer verilmelidir (Demircan, 2006). Resimli hikâye kitaplarının hitap ettiği çocuklar soyut işlemler dönemine henüz geçmemiş oldukları için mecazlı söyleyişleri anlamlandırmakta zorluk çekerler (Gönen, 2017). Bu durum çocuk ile kitap arasında kopukluk yaşanmasına sebebiyet verir.

Tablo 3.38. Konuların, Hikâyelerin Yer ve Zaman Durumu İle Uyumlu Olma Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Evet	8	K1,K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Hayır	0	
Toplam	8	

Tablo 3.38 de belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde konuların, hikâyelerin yer ve zaman durumu ile uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Örneğin; maymun Muni'nin arkadaşlarıyla yaşadığı macerayı konu alan Maymun Kral kitabındaki hikâye bir ormanda yaşanmaktadır. Resimli çocuk kitabının konusu, hikâyenin yer ve zaman durumu ile tutarlı olmalı, çocukların zihninde soru işareti bırakmamalıdır.

Tablo 3.39. Karakterlerin, Hikâyelerin Yer ve Zaman Durumu İle Uyumlu Olma Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Evet	8	K1,K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Hayır	0	
Toplam	8	

Tablo 3.39 da belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde karakterlerin, hikâyelerin yer ve zaman durumu ile uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Resimli

çocuk kitabında kullanılan karakterler, hikâyenin yer ve zaman durumu ile tutarlı olması gerekmektedir.

Tablo 3.40. Kitapların Konusunun, Çocukların Günlük Yaşam Deneyimlerini Kapsama Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Evet	8	K1,K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Hayır	0	
Toplam	8	

Tablo 3.40 da belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde konuların, çocukların günlük yaşam deneyimlerini kapsadığı tespit edilmiştir. Resimli çocuk kitaplarında çocukların yaşantılarını yansıtan konular seçilmelidir (Sever, 2003: 190). Çocuk kitapta kendi yaşantısından örnekler gördüğünde verilmek istenen mesajı daha kolay özümsemektedir (Kardaş Koçak, 2017).

3.4. Kitapların Resimleme Özelliklerine Ait Bulgular

Bu bölümde çalışma grubunda incelenen kitapların resimleme özelliklerine ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 3. 41. Kapak Resimlerinin Kitapların İçerikleri İle Uyumlu Olma Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Evet	8	K1,K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Hayır	0	
Toplam	8	

Tablo 3.41 de belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde kapak resimlerinin kitapların içerikleri ile uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Çocuk kitabının kapağında bulunan resim içerik ile bağlantılı ve çocukların ilgisini çekecek canlılıkta olmalıdır. Çocuklara kitabın içeriği ile ilgili ön bilgi vermelidir (Aytekin, 2016). Kapak resmi, çekici ve estetik olmanın yanında içerik hakkında ipucu vererek okurda merak duygusu uyandırmalıdır (Yılmaz, 2016).

Şekil 1. Üç Kedi Bir Dilek

Örneğin; şekil 1’de görüldüğü gibi üç kedinin yaşadığı macerayı anlatan Üç Kedi Bir Dilek kitabının kapak resmi içeriği ile uyumludur.

Tablo 3.42. Resimlerin Anlatımının Güçlü Olma Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Evet	8	K1,K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Hayır	0	
Toplam	8	

Tablo 3.42 de belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde resimlerin anlatımının güçlü olduğu tespit edilmiştir. Resimler metnin vermek istediği mesajı tamamlayarak kelimelerle anlatılamayanları çizgiler ve renkler ile çocuklara aktarır, onları eğlendirir ve düşündürür (Sever, 2000: 145). Okul öncesi dönemdeki çocuklar okuma kültürüne sahip olmadıkları için kitaplar ile ilk tanışması görseller üzerinden olur. Resimler, çocuğu heyecanlandırıp meraklandırarak kitabın içine dâhil olmasını sağlar (Gönen, 2017). Bunun yanında çocuk okuduklarını zihninde canlandırırken de resimlerden yararlanır. Çocukların kitaplar ile bağ kurmasında bu denli öneme sahip olan resimlerin usta çizerler tarafından çizilmesi ve anlatımının güçlü olması gerekmektedir.

Şekil 2. Babamın Battaniyesi

Örneğin; şekil 2’de görüldüğü gibi Babamın Battaniyesi kitabının 7 ve 8. sayfalarında bulunan resmin anlatımı güçlüdür.

Tablo 3.43. Resimlerin Renkli Olma Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Evet	8	K1,K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Hayır	0	
Toplam	8	

Tablo 3.37 de belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde resimlerin renkli olduğu tespit edilmiştir. Resimli kitaplar, çocukların edebiyatla tanışmasını sağlayan ilk eserlerdir. Çocukların kitaplara karşı pozitif bakış açısı kazanmaları için bu kitapların süslü, renkli ve canlı resimlerle donatılması gerekmektedir (Gürel ve ark., 2007). Kitaplardaki resimlerin siyah-beyaz yerine renkli olması çocukların dikkatini daha çok çekmekte ve kitap ile olan bağlarını kuvvetlendirmektedir.

Şekil 3. Üç Kedi Bir Canavar

Örneğin; şekil 3’de görüldüğü gibi Üç Kedi Bir Canavar kitabının 5. ve 6. sayfalarında bulunan resim renkli ve canlıdır.

Tablo 3.44. Aynı Sayfadaki Resimler İle Metinlerin Birbirlerini Tamamlamaları Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Evet	8	K1,K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Hayır	0	
Toplam	8	

Tablo 3.44 de belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde aynı sayfadaki resimler ile metinlerin birbirlerini tamamladığı tespit edilmiştir. Resimli hikâye kitaplarında verilmek istenen mesajın çocuklar tarafından daha rahat anlaşılmasını sağlamak için resimler ve metinlerin bütünlük içerisinde verilmesi gerekmektedir. Kitaplarda resim ve metin bütünlüğünün sağlanması için metin resme göre bölünmeli, mekân, zaman ve figürler bu bağlamda tutarlı bir şekilde sunulmalıdır (Kaya, 2006). Ayrıca çocukların görsel ve işitsel algılamasını birleştirebilmesi için de metin ve metne ait olan resmin aynı sayfada verilmesi gerekmektedir (Tür ve Turla, 2005). Resim ve metin ilişkisinin sağlanabilmesi için yazar ve ressam koordineli çalışmalıdır.

Şekil 4. Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kız'dan?

Örneğin; şekil 4'te görüldüğü gibi Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kız'dan kitabının 3. ve 4. sayfalarında bulunan resim ile aynı sayfadaki metin birbirini tamamlamaktadır.

Tablo 3.45. Resimlerde Ayrıntılara Dikkat Edilme Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Her Zaman	8	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Kısmen	0	
Hiçbir Zaman	0	
Toplam	8	

Tablo 3.45 de belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde resimlerde ayrıntılara dikkat edilme durumu her zaman olarak tespit edilmiştir. Resimli çocuk kitaplarında kullanılan resimlerde ayrıntılara dikkat edilmelidir. Resimler, çocukların yaş seviyesine uygun olacak şekilde detaylandırılmalı, yüzeysellikten arındırılmalıdır (Gönen, 2017).

Şekil 5. Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor

Örneğin; Şekil 5’te görüldüğü gibi Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor kitabının 23. ve 24. sayfalarında bulunan resim tüm ayrıntılara dikkat edilerek çizilmiştir.

Tablo 3. 46. Resimlerin Rahat Görülebilecek Büyüklükte Olma Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Her Zaman	8	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Kısmen	0	
Hiçbir Zaman	0	
Toplam	8	

Tablo 3.46 da belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde resimlerin rahat görülebilecek büyüklükte olma durumu her zaman olarak tespit edilmiştir. Resimli çocuk kitaplarında kullanılacak resimler çocukların rahatça inceleyebileceği büyüklükte olmalı ve sayfanın en uygun kısmına konumlandırılmalıdır.

Şekil 6. *Beyoğlu Macerası: Bilgi Avcıları Gizli Görevde*

Örneğin; şekil 6'da görüldüğü gibi *Beyoğlu Macerası: Bilgi Avcıları Gizli Görevde* kitabının 8. ve 9. sayfalarında bulunan resim rahat görülebilecek büyüklüktedir.

Tablo 3.47. Her Sayfanın $\frac{3}{4}$ 'ü Resim, $\frac{1}{4}$ 'i Yazı Olma Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Her Zaman	8	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Kısmen	0	
Hiçbir Zaman	0	
Toplam	8	

Tablo 3.47 de belirtildiği gibi incelenen kitaplarda her sayfanın $\frac{3}{4}$ 'ü resim, $\frac{1}{4}$ 'i yazı olma durumu her zaman olarak tespit edilmiştir. Resimli çocuk kitaplarında resimlerin sayfaya yerleşim oranları çok önemlidir (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015). Okul öncesi dönemde bulunan çocuklara hitap eden kitaplarda

resim oranı; dörtte üçü resim, dörtte biri yazı olacak şekilde ayarlanmalıdır (Oğuzkan, 2013).

Şekil 7. Annemin Çantası

Örneğin; şekil 7’de görüldüğü gibi Annemin Çantası kitabının 15. ve 16. sayfasının $\frac{3}{4}$ ’ü resim, $\frac{1}{4}$ ’i yazıdır.

Tablo 3.48. Resimlerde Duygu İfadelerine Yer Verilme Durumuna Ait Bulgular

Ölçütler	Frekans	Kitaplar
Her Zaman	8	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
Kısmen	0	
Hiçbir Zaman	0	
Toplam	8	

Tablo 3.48 de belirtildiği gibi incelenen kitapların tümünde, resimlerde duygu ifadelerine yer verilme durumu her zaman olarak tespit edilmiştir. Duygular, soyut kavramlar olduğu için okul öncesi dönemde bulunan çocuklar için algılanması güçtür. Resimli kitaplar, çocuklar için algılanması güç olan

duyguları görsel ifadeler ile çocuklara sunmakta ve onların duyguları keşfetmesini sağlanmaktadır (Şahin, 2014). Resimli çocuk kitaplarında bir duygu veya düşünce, sayfalarca yazı ile anlatılmak yerine sadece bir resim ile kolayca anlatılabilir (Işıtan, 2005). Nitelikli çocuk kitaplarındaki resimler, kitapta gerçekleşen olaydaki duyguyu tam olarak yansıtabilmelidir (Aytekin, 2016).

Şekil 8. Maymun Kral

Örneğin; şekil 8’de görüldüğü gibi Maymun Kral kitabının 17. ve 18. sayfalarında bulunan resimde duygu ifadelerine yer verilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulgularından elde edilen sonuçlara ve bu sonuçlara dayalı önerilere yer verilmiştir.

Sonuç

Bu araştırmada Sara Şahinkanat'ın resimli çocuk kitaplarının biçimsel, içerik ve resimleme özellikleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda yapılan araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

İncelenen Kitapların Künye Bilgilerine Dair Sonuçlar

Bu araştırmada incelenen kitapların tümünün özgün olduğu, içlerinde çeviri kitap olmadığı tespit edilmiştir. İncelenen kitapların hiçbirinde kitabın hitap ettiği yaş grubu belirtilmemiştir. İncelenen kitapların hiçbirinde Talim Terbiye Kurulu onayına rastlanmamıştır. İncelenen kitapların tümünde baskı sayısı belirtilmiştir. İncelenen kitapların 2 tanesi 20-30 sayfa aralığında, 5 tanesi 31-40 sayfa aralığında, 1 tanesi ise 41 sayfadan daha fazladır. İncelenen kitapların tümünün ön kapağında yazar adına ve resimleyen adına yer verilmiştir. İncelenen kitapların tümünde yazar hakkında bilgilendirme yazısı vardır. İncelenen kitapların tümünün arka kapağında fiyat bilgisinin belirtildiği ve hikâyenin özetinin yazıldığı tespit edilmiştir. İncelenen kitapların tümünün dikdörtgen biçiminde olduğu tespit edilmiştir. İncelenen kitapların 1'inde sayfa numarası belirtilirken 7'sinde sayfa numarası belirtilmemiştir. İncelenen kitapların 3 tanesinin 2005-2010 yılları arasında, 4 tanesinin 2011-2015 yılları arasında, 1 tanesinin de 2016-2020 yılları arasında basıldığı tespit edilmiştir. İncelenen kitapların künye bilgilerine dair sonuçlara bakıldığında kitapların, hitap ettiği yaş grubunun belirtilmemiş olması ve Talim Terbiye Kurulu onayı almamış olmaları haricindeki diğer sonuçların çocukların gelişim özelliklerine uygun nitelikte olduğu söylenebilir.

Literatürde yapılan araştırmalara bakıldığında Kardaş Koçak (2017) 116'sı çeviri, 208'i özgün olmak üzere 324 resimli çocuk kitabını incelediği araştırmadaki kitapların künye bilgilerine dair sonuçlarına bakıldığında 103'ünde yaş grubunun belirtildiği, 9'unda Talim Terbiye Kurulu onayının olduğu, 137'sinde baskı sayısının belirtildiği, 39'unda yazarın tanıtıldığı, 66'sında kitap fiyatının belirtildiği, 205'inin dikdörtgen, 119'unun kare biçiminde olduğu, 130'unun arka kapağında kitap özetinin bulunduğu, 196'sında sayfa numarası olduğu belirtilmiştir. Gönen ve arkadaşları (2014) 67'si çeviri, 79'u özgün olmak üzere 146 resimli çocuk kitabını incelendiği araştırmadaki kitapların künye bilgilerine dair sonuçlarına bakıldığında 64'ünde yaş grubunun belirtildiği, 131'inin yirmi sayfadan az olduğu, 80'inde yazar adı belirtildiği, 85'inde resimleyen adının belirtildiği, 130'unun arka kapağında kitap özetinin bulunduğu belirtilmiştir. Demircan (2006) ise 34 çocuk kitabını incelediği araştırmadaki kitapların künye bilgilerine dair sonuçlarına bakıldığında hiçbirinde yaş grubu belirtilmediği, 6'sında Talim Terbiye Kurulu onayı olduğu, tümünde yazar adı belirtildiği, 30'unda resimleyen adı belirtildiği, 33'ünde yazarın tanıtıldığı, tümünde fiyat bilgisinin ve sayfa numarasının olduğu belirtilmiştir.

İncelenen Kitapların Biçimsel Özelliklerine Dair Sonuçlar

İncelenen kitapların tümünün sırttan yapıştırmalı ve dikişli olduğu tespit edilmiştir. İncelenen kitapların tümünün boyutlarının büyük olduğu ve metinlerde kullanılan yazıların puntolarının uygun büyüklükte olduğu tespit edilmiştir. İncelenen kitapların tümünün sağ/sol ve alt/üst boşlukları ile satır arası boşluklarının uygun olduğu belirlenmiştir. İncelenen kitapların tümünün sayfaları temizlenebilir niteliktedir. İncelenen kitapların tümü mat ve 1. hamur kâğıda basılmıştır. İncelenen kitapların biçimsel özelliklerine dair sonuçlara bakıldığında kitapların; çocukların gelişim özelliklerine uygun özellikte, okunması rahat, çocukların gözlerine zarar vermeyecek biçimde, dayanıklı ve kitaplık oluşturabilecekleri büyüklükte olduğu söylenebilir.

Literatürde yapılan araştırmalara bakıldığında Kardaş Koçak (2017) 324 resimli çocuk kitabını incelediği araştırmasındaki kitapların biçimsel özelliklerine dair sonuçlarına bakıldığında ciltlenme türü olarak 28'inin zımbalı, 20'sinin

yapıştırılmalı, 20'sinin spiral, 46'sının yapıştırılmalı ve dikişli olduğu, boyut olarak 14'ünün küçük, 54'ünün orta, 256'sının büyük olduğu, punto büyüklüğü olarak 97'sinin küçük, 219'unun uygun, 8'inin büyük olduğu, 187'sinin mat ve birinci hamur kâğıda basıldığı, 166'sının satır arası boşluğunun uygun olduğu, 323'ünün sağ/sol boşluğunun uygun olduğu, tümünün alt/üst boşluğunun uygun olduğu, 322'sinin sayfalarının temizlenebilir olduğu belirtilmiştir. Gönen ve arkadaşları (2014) 146 resimli çocuk kitabını incelediği araştırmasındaki kitapların biçimsel özelliklerine dair sonuçlarına bakıldığında 143'ünün kolay taşınabilecek boyutta olduğu, 121'inin metinlerinde 14 ve üzeri punto kullanıldığı, tümünde kelimelerin aynı hizadan başladığı ve satır arası boşlukların uygun olduğu belirtilmiştir. Demircan (2006) ise 34 çocuk kitabını incelediği araştırmasındaki kitapların biçimsel özelliklerine dair sonuçlarına bakıldığında 23'ünün boyutunun uygun olduğu, 31'inin kolay taşınabilir olduğu, tümünün ciltlenme yönteminin uygun olduğu, 33'ünün punto büyüklüğünün okuyucunun seviyesine uygun olduğu, 28'inin sayfalarının temizlenebilir olduğu, 11'inin alt/üst boşluklarının uygun olduğu, 12'sinin sağ/sol boşluklarının uygun olduğu, 30'unun satır arası boşluklarının uygun olduğu belirtilmiştir.

İncelenen Kitapların İçerik Özelliklerine Dair Sonuçlar

İncelenen kitapların tümünde yabancı kelimelere yer verilmediği, güncel Türkçe kelimeler kullanıldığı, dil bilgisi kurallarına ve noktalama işaretlerine uyulduğu tespit edilmiştir. İncelenen kitapların tümünde kavramların ve cümlelerin açık ve anlaşılır olduğu belirlenmiştir. İncelenen kitapların tümünde basit cümleler kullanılmış ve kısa paragraflara yer verilmiştir. İncelenen kitapların tümünde hikâyeler giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşmuştur. İncelenen kitapların adları, konuları ile bağdaşıktır. İncelenen kitapların tümünde etik değerlere ve evrensel değerlere yer verilmiştir. İncelenen kitapların tümünün öğretici ve düşündürücü olduğu tespit edilmiştir. İncelenen kitapların hiçbirinde argo kelimelere ve mecaz kelimelere yer verilmemiştir. İncelenen kitapların konularının ve karakterlerinin, hikâyenin yer ve zaman durumu ile uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca incelenen kitapların konularının çocukların günlük yaşam deneyimlerini kapsadığı tespit edilmiştir. İncelenen kitapların içerik özelliklerine

dair sonuçlara bakıldığında kitapların; dil ve anlatım yönünden çocukların gelişim özelliklerine uygun, Türkçe'nin doğru ve güzel kullanımını çocuklara sezdirecek nitelikte, anlaşılır olduğu söylenebilir.

Literatürde yapılan araştırmalara bakıldığında Kardaş Koçak (2017) 324 resimli çocuk kitabını incelediği araştırmasındaki kitapların içerik özelliklerine dair sonuçlarına bakıldığında yabancı kelimelerin kullanılması durumunun 270'inde her zaman, 54'ünde kısmen olduğu, güncel Türkçe kelimeler kullanılma durumunun 313'ünde her zaman, 11'inde kısmen olduğu, cümlelerin dil bilgisi kurallarına uygun olma durumunun 304'ünde her zaman, 20'sinde kısmen olduğu, noktalama kurallarına uyulma durumunun 322'sinde her zaman, 2'sinde kısmen olduğu, cümlelerin açık ve anlaşılır olma durumunun 257'sinde her zaman, 67'sinde kısmen olduğu, kavramların açık ve anlaşılır olma durumunun 272'sinde her zaman, 52'sinde kısmen olduğu, kısa paragraflara yer verilme durumunun 192'sinde her zaman, 115'inde kısmen, 17'sinde hiçbir zaman olduğu, basit cümlelerin kullanılması durumunun 170'inde her zaman, 148'inde kısmen, 6'sında hiçbir zaman olduğu, 310'unun giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluştuğu, tümünde kitap adı ile konunun bağdaşık olduğu, 321'inin öğretici ve düşündürücü olduğu, 300'ünde argo kelime bulunmadığı, 306'sında mecaz kelimelerin bulunmadığı, 230'unda etik değerlere, 274'ünde evrensel değerlere yer verildiği belirtilmiştir. Gönen ve arkadaşları (2014) 146 resimli çocuk kitabını incelediği araştırmadaki kitapların içerik özelliklerine dair sonuçlarına bakıldığında 25'inde yabancı sözcüklerin yer aldığı, 49'unda noktalama işaretlerinin doğru kullanıldığı, 42'sinde özne-nesne-yüklem sıralamasına özen gösterildiği, 47'sinde giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin yer aldığı, 49'unda argo kelimelerin kullanılmadığı, 126'sında konunun ve dil anlatımın çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun olduğu belirtilmiştir. Demircan (2006) ise 34 çocuk kitabını incelediği araştırmasındaki kitapların içerik özelliklerine dair sonuçlarına bakıldığında yabancı sözcüklerden arındırılmış olması durumunun 10'unda yeterli, 22'sinde kısmen yeterli, 2'sinde yetersiz olduğu, güncel Türkçe kullanılması durumunun 33'ünde yeterli, 1'inde kısmen yeterli olduğu, cümlelerin açık ve anlaşılır olma durumunun 29'unda yeterli, 5'inde kısmen yeterli olduğu, devrik cümlelerin olmaması durumunun 23'ünde yeterli, 10'unda kısmen yeterli,

1'inde yetersiz olduğu, argo söyleyişin kullanılmaması durumunun 32'sinde yeterli, 2'sinde kısmen yeterli olduğu, paragraf uzunluklarının uygun olması durumunun 27'sinde yeterli, 7'sinde kısmen yeterli olduğu, imla ve noktalamanın doğru kullanılması durumunun tümünde yeterli olduğu belirtilmiştir.

İncelenen Kitapların Resimleme Özelliklerine Dair Sonuçlar

İncelenen kitapların tümünde; kapak resimlerinin içerikleri ile uyumlu olduğu, resimlerin anlatımının güçlü olduğu, resimlerin renkli olduğu, resimlerle metinlerin birbirlerini tamamladığı tespit edilmiştir.

İncelenen kitapların tümünde; resimlerde her zaman ayrıntılara dikkat edildiği, resimlerin her zaman rahat görülebilecek büyüklükte olduğu, her zaman sayfanın $\frac{3}{4}$ 'ü resim, $\frac{1}{4}$ 'i yazı olduğu, resimlerde her zaman duygu ifadelerine yer verildiği tespit edilmiştir. İncelenen kitapların resimleme özelliklerine dair sonuçlara bakıldığında kitaplarda kullanılan resimlemelerin; hem yazınsal hem eğitsel yönden başarılı ve metinle uyumlu olduğu, çocukların ilgisini canlı tutacak ve onların yaratıcılıklarını geliştirebilecek nitelikte olduğu söylenebilir.

Literatürde yapılan araştırmalara bakıldığında Kardaş Koçak (2017) 324 resimli çocuk kitabını incelediği araştırmasındaki kitapların resimleme özelliklerine dair sonuçlarına bakıldığında tümünün kapak resimlerinin içeriğiyle uyumlu olduğu, 314'ünün resimlerinin anlatımının güçlü olduğu, 319'unda renkli resimlerin kullanıldığı, 321'inde resimler ile metinlerin birbirlerini tamamladığı, resimlerde ayrıntılara dikkat edilme durumunun 276'sında her zaman, 48'inde kısmen olduğu, resimlerin rahat görülebilecek büyüklükte olması durumunun 316'sında her zaman, 8'inde kısmen olduğu, sayfaların $\frac{3}{4}$ 'ünün resim, $\frac{1}{4}$ 'inin yazı olma durumunun 265'inde her zaman, 49'unda kısmen olduğu, resimlerde duygu ifadelerine yer verilmesi durumunun 96'sında her zaman, 191'inde kısmen olduğu belirtilmiştir. Gönen ve arkadaşları (2014) 146 resimli çocuk kitabını incelediği araştırmadaki kitapların resimleme özelliklerine dair sonuçlarına bakıldığında resimlerinin tümünün renkli olduğu, resimlerin tümünün metin ile aynı sayfada yer aldığı, 132'sinde sayfanın $\frac{3}{4}$ 'ü resme, $\frac{1}{4}$ 'i yazıya ayrıldığı, 136'sının ön kapak resmi ile konunun ilişkili olduğu, 124'ünde resimlerin hareket ve anlatım gücü taşıdığı, 141'inde resimlerin çizgilerinin net olduğu, 124'ünde resimlerin gerçekçi

ve somut olduğu belirtilmiştir. Demircan (2006) ise 34 çocuk kitabını incelediği araştırmasındaki kitapların resimleme özelliklerine dair sonuçlarına bakıldığında resimlerin renkli olması durumunun 25'inde yeterli, 2'sinde kısmen yeterli, 7'sinde yetersiz olduğu, resimlerin metinlerle birbirlerini tamamlaması durumunun 23'ünde yeterli, 10'unda kısmen yeterli, 1'inde yetersiz olduğu, resimlerin ilgi çekici olması durumunun 8'inde yeterli, 22'sinde kısmen yeterli, 4'ünde yetersiz olduğu, resimlerin gerçek veya gerçekçi olması durumunun 22'sinde yeterli, 11'inde kısmen yeterli, 1'inde yetersiz olduğu, resimlerde ayrıntılara dikkat edilmesi durumunun 16'sında yeterli, 13'ünde kısmen yeterli, 5'inde yetersiz olduğu belirtilmiştir.

Sara şahinkanat'ın resimli çocuk kitaplarının biçimsel, içerik ve resimleme özellikleri açısından incelenmesi sonucunda incelenen eserlerin biçim, içerik ve resimleme özellikleri açısından nitelikli olduğu sonucuna varılmıştır. İncelenen bütün eserlerin çocuklara kitap sevgisinin aşılanmasında ve okuma alışkanlığı kazanmasında yardımcı olabileceği, onların sosyal, duygusal ve dilsel gelişimlerine katkı sağlayabileceği sonucuna varılmıştır. Ayrıca bu araştırmanın resimli çocuk kitapları alanında yapılacak benzer araştırmalara kaynak olabileceği düşünülmektedir.

Öneriler

Sara şahinkanat'ın resimli çocuk kitaplarını biçimsel, içerik ve resimleme özellikleri açısından incelemek amacıyla yapılan bu araştırmanın sonuçlarına dayanılarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- Çocukların ilk tanıştığı kitap türlerinden biri olan resimli çocuk kitapları, çocukların okuma alışkanlığı kazanmasında önemli paya sahip olduğu için aileler nitelikli olan resimli çocuk kitaplarını seçmelidir. Aileler tercih edeceği kitapları iyice araştırmalı veya uzman kişilerden destek almalıdır. Bu anlamda ailelere, Sara şahinkanat'ın resimli çocuk kitaplarının nitelikli olduğu ve bu kitapları tercih edebilecekleri söylenebilir.

- Kitap seçimi konusunda ailelere ve öğretmenlere yardımcı olmak adına incelenen kitapların kapağına hangi yaş seviyesine uygun olduğu belirtilebilir.
- Öğretmenler, çocuklara okumaları için Sara Şahinkanat'ın resimli çocuk kitaplarını önerebilir. Ayrıca sınıf ve okul kütüphanesi için bu kitaplar temin edilebilir.
- Çocukların ve ailelerin bu tarz nitelikli resimli çocuk kitaplarıyla tanışmasını sağlamak amacıyla çocuk kitabı fuarları, yazar buluşması gibi faaliyetler arttırılabilir.
- Milli Eğitim Bakanlığı tarafından komisyon oluşturulup piyasada var olan resimli çocuk kitapları belirli kriterlere göre incelenebilir ve inceleme sonucunda niteliksiz kabul edilen kitaplar piyasadan kaldırılabilir.
- Araştırmacılar, son dönemde ortaya çıkan resimli çocuk kitaplarını çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygunluğu açısından inceleyebilir.

KAYNAKLAR

- Akyol, T. (2012). *Resimli çocuk kitaplarında yer alan değerlerin incelenmesi* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Alper, T. (2012). *Resimli kitaplardaki karakterlerin duygu durumlarının incelenmesi* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Arıkan, Y. (2018). *Behiç Ak'ın çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel öğeleri bakımından incelenmesi* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Avcı, F. (2006). *Geçmişten günümüze çocuk kitaplarındaki resimler*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.
- Aytekin, H. (2016). *Çocuk ve gençlik edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ceran, C. (2019). *Resimli çocuk kitaplarının eleştirel düşünme becerilerini desteklemesi yönünden incelenmesi* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Ciravoğlu, Ö. (1999). *Çocuk edebiyatı*. İstanbul: Esin Yayınevi.
- Ciravoğlu, Ö. (2000). *Çocuk edebiyatı*. İstanbul: Esin Yayınevi.
- Çakmak Güleç, H. ve Geçgel, H. (2015). *Çocuk edebiyatı okul öncesinde edebiyat ve kitap*. İstanbul: Paradigma Akademi Yayınları.
- Çınar, İ. (2009). Çocuk kitaplarında bulunması gereken bazı özellikler. *Eğitim Dergisi*, 22.
- Çoşkun Turan, R. (2018). *Okul öncesi öğretmenlerinin resimli çocuk kitaplarına ilişkin görüşleri* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.

- Dağlıoğlu, E. H. ve Çamlıbel Çakmak, Ö. (2009). Okul öncesi çocuklarına yönelik yayınlanan hikaye kitaplarının şiddet ve korku öğeler açısından incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(3), 510-534.
- Demir, Ş. (2019). *Feridun Oral'ın resimli öykü kitapları üzerine bir doküman incelemesi* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Demircan, C. (2006). TÜBİTAK çocuk kitaplığı dizisindeki kitapların dış yapısal ve iç yapısal olarak incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 12-27.
- Dirican, R. ve Dağlıoğlu, E. (2014). 3-6 yaş grubu çocuklarına yönelik yayımlanan resimli hikaye kitaplarının bazı temel değerler açısından incelenmesi. *Cumhuriyet Uluslar arası Eğitim Dergisi*, 3(2), 44-69.
- Doğan, Ç. (2015). *Sevim Ak'ın çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel öğeleri yönünden incelenmesi ve Türkçe eğitime katkısı* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Dönmezler, E. (2019). *Türkiye'de yayınlanmış 5-8 yaş resimli çocuk kitaplarının biçim, resim ve içerik açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Erbay, F. ve Aydoğan, Y. (2006). *Okul öncesi çocuklar için hazırlanan resimli hikaye kitaplarının konu ve zaman kullanımı açısından incelenmesi*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.
- Erdi, A. (2008). *Türkiye'de 1980-1985 ve 2000-2005 yılları arasındaki çocuk kitaplarında eğitsel iletiler* (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Erkmen, N. (2017). *Çocuk kütüphanelerinde en çok okunan çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel ilkeleri bağlamında incelenmesi (Ankara ili örneği)* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Erkul, R., Başöncül, N. ve Sezer, H. (2006). *Çocuk edebiyatının sorunları ve çözüm önerileri*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.

- Ersan, M. (2014). *Tablet ortamında resimli çocuk kitapları; etkileşimli bir resimli çocuk kitabı uygulaması tasarımı* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Gönen, M. (1989). Oyuncak ve kitabın çocuğun gelişimi açısından önemi. *Eğitim ve Bilim*, 13, 59-60.
- Gönen, M. (2017). *Çocuk edebiyatı yazarı ve çizeri olarak Feridun Oral'ın çocuk edebiyatımızdaki yeri ve eğitsel değerler* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Gönen, M. ve Işıtan, S. (2006). *Resimli çocuk kitaplarının benlik kavramıyla ilgili konuları içermesi yönünden incelenmesi*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.
- Gönen, M., Karakuş, H., Uysal, H., Kehci, A., Ulutaş, Z. ve Kahve, Ö. (2016). Resimli çocuk kitaplarının içerik ve resimleme özelliklerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(4), 724-735.
- Gönen, M., Katrancı, M., Uygun, M. ve Uçuş, S. (2011). İlköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik çocuk kitaplarının içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(160), 250-265.
- Gönen, M., Uludağ, G., Fındık Tanrıbuyurdu, E. ve Tüfekçi, E. (2014). 0-3 yaş çocuklarına yönelik resimli çocuk kitaplarının özelliklerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 126-139.
- Gönen, M. ve Veziroğlu, M. (2013). Çocuk edebiyatının genel hedefleri. M. Gönen (Ed.), *Çocuk edebiyatı* (s. 9). Ankara: Eğiten Kitap.
- Güleç, H. Ç. ve Geçgel, H. (2005). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Güleç, H. C. ve Gönen, M. (1997). 1974-1993 yılları arasında Türkçe basılmış olan resimli öykü kitaplarının resimlendirme ve fiziksel özellikleri yönünden incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi*, 11(1), 42-53.
- Gültekin, A. (2008). *Çocuk ve gençlik edebiyatı ölçütleri için öneriler*. Eğitim Sen.

- Gündüz Sağlam, A. (2007). *Anne-baba ve öğretmenlerin okul öncesi çocuk kitaplarını değerlendirmesi* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Gürel, Z., Temizyürek, F. ve Şahbaz, N. K. (2007). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Öncü Basımevi.
- Güven, N. ve Bal, S. (2000). *Dil gelişimi ve eğitimi*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Işıtan, S. (2005). *Resimli çocuk kitaplarının benlik kavramıyla ilgili konuları içermesi yönünden incelemesi* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Kapoğlu, E. N. (2012). *İlköğretim 1-3. sınıf öğrencileri için hazırlanan öyküleyici çocuk kitaplarının nitelik yönünden değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.
- Karatay, H. (2011). Çocuk edebiyatı metinlerinde bulunması gereken özellikler. T. Şimşek (Ed.). *Kurumdan uygulamaya çocuk edebiyatı* (1. baskı). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Kardaş Koçak, M. (2017). *2000-2014 yılları arasında okul öncesi dönem çocukları için yayınlanmış olan hikaye kitaplarının dış yapı, iç yapı ve resimleme nitelikleri açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Kaya, İ. (2006). *Çocuk kitabı resimlerinde estetik boyut*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.
- Kaya, M. (2011). *Çocuk edebiyatı kitaplarının biçimsel özellikleri*. Eğitim-Sen okul öncesi çocuk edebiyatı kitap kataloğu içinde (s. 14-16). Ankara: Eğitim-Sen.
- Kaynar Tanır, E. ve Çıldır, A. (2011). *Okul öncesi dönem yazınsal çocuk kitabı kapaklarının görsel tasarım ve çocuğa görelilik bakımından değerlendirilmesi*. 3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi, Ankara.

- Kazancı Gül, M. (2018). *5-6 yaş grubu çocuklar için Türkçe yazılmış resimli çocuk kitaplarında değerler analizi* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Kıbrıs, İ. (2006). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Eylül Yayıncılık.
- Kıbrıs, İ. (2010). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Kiefer, B. Z., Hepler, S. & Hickman, J. (2007). *Charlotte huck's children's literature*. USA: The McGraw-Hill Companies.
- Konar, E. (2004). *1995-2002 yılları arasında yayımlanan okul öncesi hikaye kitaplarındaki bazı kavramların içerik ve biçimsel olarak incelenmesi* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Konar, E. (2006). *Çocuk gelişiminde kitabın önemi*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.
- Körükçü, Ö. (2012). Okul öncesi eğitime yönelik resimli çocuk kitaplarının bulunması gereken temel özellikler açısından incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 243-254.
- Kutlu, S. (2011). *Okul öncesi çocuk edebiyatı yapıtlarındaki resimlerin çocuğa göreliğinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Eskişehir ili örneği) (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Lukens, R. J., Smith, J. J. & Coffel, C. M. (2013). *A critical handbook of children's literature*. New York: Pearson Education.
- Lüle, E. (2007). Yedi farklı çocuk kitabının çocuk yazını ilkelerine uygunluğunun değerlendirilmesi. *İnönü Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(14), 17-30.
- Mardi, H. Ö. (2006). *Çocuk kitapları resimlemede karakter yaratma* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Mennanoğulları, B. (2008). *Görüşleri ile ilgili olarak, ilköğretim 1. kademe öğrencilerinin çocuk hikaye kitaplarının tipografik özellikleri ile ilgili görüşleri* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.

- Meral, A. (2016). *Ömer Seyfettin öykülerinin çocuk edebiyatı ölçütleri açısından değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2013). *Çocuk gelişimi ve eğitimi-çocuk edebiyatına giriş*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Nespeca, S. M. & Reeve, J. B. (2003). *Picture books plus*. USA: American Library Association.
- Oğuzkan, A. F. (2001). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Oğuzkan, A. F. (2010). *Yerli ve yabancı yazarlardan örneklerle çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Oğuzkan, A. F. (2013). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Oktay, A. (2004). *Yaşamın sihirli yılları: okul öncesi dönem*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Özgider, D. S. (2010). *Türkiye ve İngiltere’de çok satılan çocuk kitaplarının biçimsel ve içerik özellikleri açısından karşılaştırılması* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Özkan, N. (2001). *Çocuk kitaplarında dil sorunu* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Öztürk Samur, A. (2015). *Çocuk edebiyatı ve medya*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Pektaş, D. ve Kangal, S. (2015). Okul öncesi dönem resimli çocuk kitaplarındaki dil sanatlarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1, 125-137.
- Sarı, N. (2006). *Çocuk kitapları ve illüstrasyonları üzerine bir araştırma ve bir örnekleme* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Sarıyüce, H. L. (2012). *Türk çocuk ve gençlik edebiyatı ansiklopedisi 1*. İstanbul: Nar Yayınları.
- Senemeğlu, N. (2004). *Gelişim öğrenme ve öğretim*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Sever, S. (1995). Çocuk kitaplarında bulunması gereken yapısal ve eğitsel özellikler. *Abece Eğitim ve Ekin ve Sanat Dergisi*, 107, 14-15.

- Sever, S. (2000). *Çocuk kitaplarında dilsel ve görsel duyarlık*. I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve TÖMER Dil Öğretim Merkezi, Ankara.
- Sever, S. (2003). *Çocuk ve edebiyat*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Sever, S. (2006). *Çocuk edebiyatı öğretimi nasıl olmalıdır*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.
- Sever, S. (2007). *Çocuk ve edebiyat*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Sever, S. (2012). *Çocuk ve edebiyat*. Ankara: Tudem Yayıncılık.
- Sever, S. (2015). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü*. İzmir: Tudem Yayıncılık.
- Şahin, G. (2014). Okul öncesi dönem çocuk kitaplarında görsel bir uyaran olarak resim. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(3), 1309-1324.
- Şahinkanat, S. (2020). *Annemin çantası* (18. baskı). Yapı Kredi Yayınları.
- Şahinkanat, S. (2020). *Babamın battaniyesi* (6. baskı). Yapı Kredi Yayınları.
- Şahinkanat, S. (2020). *Beyoğlu macerası: bilgi avcıları gizli görevde* (20. Baskı). Yapı Kredi Yayınları.
- Şahinkanat, S. (2020). *Kim korkar kırmızı başlıklı kız'dan* (14. baskı). Yapı Kredi Yayınları.
- Şahinkanat, S. (2020). *Maymun kral* (12. baskı). Yapı Kredi Yayınları.
- Şahinkanat, S. (2020). *Üç kedi bir canavar* (14. baskı). Yapı Kredi Yayınları.
- Şahinkanat, S. (2020). *Üç kedi bir dilek* (28. baskı). Yapı Kredi Yayınları.
- Şahinkanat, S. (2020). *Yavru ahtapot olmak çok zor* (33. baskı). Yapı Kredi Yayınları.
- Şirin, M. R. (2000). *99 soruda çocuk edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Şirin, M. R. (2007). *Çocuk edebiyatına eleştirel bir bakış*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Şirin, M. R. (2007). *Çocuk edebiyatı kültürü okuma alışkanlığı ve medya sarmalı*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Tanju, E. H. (2010). Çocuklarda kitap okuma alışkanlığına genel bir bakış. *Aile Toplum ve Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 21(21), 30-39.

- Tanrıverdi, B. ve Apak, Ö. (2008). Rıfat Ilgaz'ın çocuk romanlarının okuma dersinin amaçlarına uygunluğu açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 7(2), 252-272.
- Taşdemir, M. (2005). Eğitsel bir materyal olarak çocuk hikaye ve romanlarının nitelik düzeyi. *Milli Eğitim Dergisi*, 33(168).
- TDK. (2012). *Yazım Kılavuzu* (27. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tekin, E. (2017). *Süleyman Bulut'un çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Temizyürek, F., Şahbaz, N. K. ve Gürel, Z. (2016). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Temple, C., Martinez, M., Naylor, A. & Junko, Y. (1998). *Children's books in children's hands*. Boston: Allyn&Bacon.
- Tokgöz, İ. (2006). *Okul öncesi çocuklarına yönelik kitapların dil gelişim ve anlabilim açısından değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Tosunoğlu, M. ve Kayadibi, N. (2006). *Türkiye'de devlet tarafından yayımlanmış çocuk kitaplarının biçim ve içerik analizi*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.
- Tuğrul, B. ve Feyman, N. (2006). *Okul öncesi çocukları için hazırlanmış resimli öykü kitaplarında kullanılan temalar*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.
- Tür, G. ve Turla, A. (1999). *Okul öncesinde çocuk, edebiyat ve kitap*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Tür, G. ve Turla, A. (2005). *Okul öncesinde çocuk, edebiyat ve kitap*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Ural, S. (2013). Okul öncesi çocuk kitaplarının tanımı. M. Gönen (Ed.), *Çocuk edebiyatı* (s. 33-56). Ankara: Eğiten Kitap.

- Uyanık Balat, G., Kılıç, Z., Değirmenci, Ş. ve Ünsal, F. Ö. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik resimli çocuk kitaplarında yer alan temel kavramların incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44, 424-441.
- Üzel, Ö. (2007). *Serpil Ural'ın çocuk kitaplarının incelenmesi* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Veziroğlu, M. (2009). *Resimli çocuk kitaplarının M.E.B. Okul Öncesi Eğitim Programı'ndaki kazanımlara uygunluğunun incelenmesi* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Veziroğlu, M. ve Gönen, M. (2012). Resimli çocuk kitaplarının M.E.B. Okul Öncesi Eğitim Programı'ndaki kazanımlara uygunluğunun incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163), 226-238.
- Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2005). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yazıcı, N. D., Yıldız, C. ve Durmuşoğlu, C. M. (2018). Erken çocukluk dönemi resimli çocuk kitaplarının eğitsel özelliklerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 1196-1209.
- Yılar, Ö. ve Turan, L. (2007). *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5. basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, C., Yazıcı, D. N. ve Durmuşoğlu, M. C. (2016). 2010-2015 yılları arasında yayımlanmış resimli çocuk kitaplarının resimleme özelliklerinin incelenmesi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 43-55.
- Yılmaz Buçğün, Z. ve Köksal Akyol, A. (2011). *Resimli hikâye ve masal kitaplarının çeşitli özellikler ve bilimsel çarpıtmalar açısından incelenmesi*. 3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi, Ankara.

- Yılmaz, O. (2016). Çocuk kitaplarında bulunması gereken özellikler. T. Şimşek (Ed.), *Okul öncesinde çocuk edebiyatı ve medya* (s. 61-105). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Yörükoğlu, A. (1996). *Çocuk ruh sağlığı*. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Yüce, K. ve Nuhoglu, M. M. (2007). *Çocuk edebiyatı*. İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Yükselen, A., Şenol, F. B., Üstündağ, A. ve Ay, A. A. (2017). 7-12 yaş çocuklarına yönelik çocuk kitaplarının içerik, resimleme ve fiziksel özellikler açısından incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 55, 441-456.
- Zengin, Y. Ve Zengin, N. (2007). *Eğitim fakültesi için çocuk edebiyatı*. Ankara: Truva Yayınları.

EKLER

Ek-1: Etik Kurulu Değerlendirme Formu

T.C.
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU

SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU DEĞERLENDİRME RAPORU

Toplantı Tarihi : 06/10/2020

Toplantı No: 2020/118

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü **Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi** Enis ERKAN “Sara Şahinkanat’ın Resimli Çocuk Kitaplarının Biçimsel, İçerik ve Resimleme Özellikleri Açısından İncelenmesi” isimli projesi için çalışmalar yapmayı planlamaktadır. Bu çerçevede yürütülecek çalışmalar için izin talebi kurumumuzca değerlendirilmiş olup;

- ☒ Etik açıdan uygun bulunmuştur.
☐ Etik açıdan uygun bulunmamıştır.
☐ Etik açıdan önerilen değişikliklerin yapılmasıyla uygun bulunmuştur.

		Uygundur	Uygun Değildir*	Değişikliklerle Uygundur*
Prof. Dr. Ahmet İshak DEMİR	(Başkan)			
Prof. Dr. Yılmaz GEÇİT	(Üye)			
Prof. Dr. Alaattin KIZILTAN	(Üye)			
Prof. Dr. Ali Sait ALBAYRAK	(Üye)			
Prof. Dr. Hasan Ali ESİR	(Üye)			
Prof. Dr. Şevket TOPAL	(Üye)			
Prof. Dr. Zehra ASLAN	(Üye)			

* Uygun bulunmaması halinde gerekçelerini içeren bir raporun sunulmasını gerektirir.

* Değişiklik önerisini içeren raporun sunulmasını gerektirir.

Ek-2: Yayınevi İzin Belgesi

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
Ticaret ve Sanayi A. .
İstiklal Caddesi No: 161
Beyoğlu 34433 İstanbul
T: 0212 252 47 00
F: 0212 293 07 23
www.ykykultur.com.tr
Mersis No: 937001749000011
Ticaret Sicili / Numarası: İstanbul / 203423-0

İstanbul, 13/08/2020

MUVAFKATNAME

Recep Tayyip Erdoğan  niversitesi'nde yüksek lisans yapan Enis Erkan'a "Sara  ahinkanat'ın Resimli  ocuk Kitaplarının Biçimsel, İçerik ve Resimleme  zellikleri Açısından İncelenmesi" başlıklı tez çalışmasında hakları yayınevimize ait aşağıdaki kitapların biçimsel, içerik ve resimleme açısından incelenmesine, eserlerden alıntı yapılmasına izin verilmiştir.

- Üç Kedi Bir Canavar
-    Kedi Bir Dilek
- Beyoğlu Macerası
- Mevsimlere Güzelleme
- Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kız'dan
- Annemin  antası
- Yavru Ahtapot Olmak  ok Zor
- Maymun Kral
- Babamın Battaniyesi

Ek-3: Kitap İnceleme Formu Kullanım İzni Maili

Enis Bey Merhaba

"2000-2014 Yılları Arasında Okul Öncesi Dönem Çocukları İçin Yayınlanmış Olan Hikaye Kitaplarının Dış Yapı, İç Yapı ve Resimleme Nitelikleri Açısından İncelenmesi" isimli yüksek lisans tez çalışmamda geliştirdiğim "Kitap İnceleme Formu" nu kendi tezinizde kullanabilirsiniz.
Çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Müzeyyen KARDAŞ KOÇAK

Ek-4: Kitap İnceleme Formu

	Künye Bilgileri	
1	Kitabın adı	
2	Yayın evi	
3	Yayın yılı	
4	Konu	
5	Yazarı	
6	Resimleyen	
7	Çeviren	
8	Sayfa sayısı	
9	Kitapta yazarın adı var	Ön kapak () İç kapak () Arka Kapak () yok ()
10	Kitapta resimleyeninin adı var	Ön kapak () İç kapak () Arka Kapak () yok ()
11	Yaş grubu	Belirtilmemiş () 0-2 yaş () 3-6 yaş () +7 ()
12	Çeviri/Özgün	Çeviri () Özgün ()
13	Hangi ülkeden çeviri	
14	Talim Terbiye Kurulunun onayı var	Evet () Hayır ()
15	Yazarlar tanıtılmış	Evet () Hayır ()
16	Baskı sayısı	
17	Kitabın fiyatı belirtilmiş	Evet () Hayır ()
18	Kitabın biçimi	Dikdörtgen () Kare () Diğer ()
19	Arka kapakta hikayenin özeti var	Evet () Hayır ()
20	Kitapta sayfaların numaraları var	Evet () Hayır ()

A	Dış Yapı (Biçimsel) Özellikler	
A-1	Kitabın ciltlenmesi	Zımbalı () Yapıştırılmalı () Dikişli () Spiral () Diğer:.....
A-2	Kitabın boyutu	Küçük () Uygun () Büyük ()
A-3	Metinde kullanılan harflerin puntoları uygun	Küçük () Uygun () Büyük ()
A-4	Satır arası boşluklar uygun	Evet () Hayır ()
A-5	Sayfaların sağ/sol boşlukları okuma için uygun	Evet () Hayır ()
A-6	Sayfaların alt/üst boşlukları okuma için uygun	Evet () Hayır ()
A-7	Sayfalar temizlenmeye uygun	Evet () Hayır ()
A-8	Kitap mat kağıda basılmış	Evet () Hayır ()
A-9	Kitap 1.hamur kağıda basılmış	Evet () Hayır ()
B	İç Yapı Özellikleri	
B-1	Kitapta yabancı kelimeler kullanılmış	Her zaman () Kısmen () Hiçbir zaman ()
B-2	Kitapta güncel Türkçe kelimeler kullanılmış	Her zaman () Kısmen () Hiçbir zaman ()
B-3	Kitaptaki cümleler, dil bilgisi kurallarına uygun	Her zaman () Kısmen () Hiçbir zaman ()
B-4	Kitapta noktalama kurallarına uyulmuş	Her zaman () Kısmen () Hiçbir zaman ()
B-5	Kitaptaki cümleler, açık ve anlaşılır.	Her zaman () Kısmen () Hiçbir zaman ()
B-6	Kavramlar açık ve anlaşılır	Her zaman () Kısmen () Hiçbir zaman ()
B-7	Kitapta basit cümleler kullanılmış (tek özne ve yüklem)	Her zaman () Kısmen () Hiçbir zaman ()
B-8	Kitapta kısa paragraflara yer verilmiş (3-5cümle)	Her zaman () Kısmen () Hiçbir zaman ()
B-9	Hikaye giriş gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşuyor.	Evet () Hayır ()
B-10	Kitabın adı konu ile bağdaş	Evet () Hayır ()

B-11	Kitapta etik d eğerlere yer verilmiş	Evet ()	Hayır ()
B-12	Kitapta evrensel değerlere yer verilmiş	Evet ()	Hayır ()
B-13	Konular öğretici ve düşündürücü	Evet ()	Hayır ()
B-14	Kitapta argo kelimeler yoktur	Evet ()	Hayır ()
B-15	Kitapta mecaz kelimeler yoktur	Evet ()	Hayır ()
B-16	Konu, hikayenin yer ve zaman durumu ile uyumlu.	Evet ()	Hayır ()
B-17	Karakterler, hikayenin yer ve zaman durumu ile uyumlu.	Evet ()	Hayır ()
B-18	Kitabın konusu, çocuğun günlük yaşam deneyimlerini kapsar	Evet ()	Hayır ()
C	Resimleme Özellikleri		
C-1	Kapak resimleri kitabın içeriği ile uyumludur	Evet ()	Hayır ()
C-2	Resimlerin anlatımı güçlüdür	Evet ()	Hayır ()
C-3	Resimler renklidir	Evet ()	Hayır ()
C-4	Aynı sayfadaki resimlerle metinler birbirlerini tamamlar	Evet ()	Hayır ()
C-5	Resimlerde ayrıntılara dikkat edilmiştir	Her zaman ()	Kısmen () Hiçbir zaman ()
C-6	Resimler rahat görülebilecek büyüklüktedir	Her zaman ()	Kısmen () Hiçbir zaman ()
C-7	Her sayfanın yaklaşık 3/4resim 1/4 yazıdır	Her zaman ()	Kısmen () Hiçbir zaman ()
C-8	Resimlerde duygu ifadelerine yer verilmiştir.	Her zaman ()	Kısmen () Hiçbir zaman ()

ÖZ GEÇMİŞ			
Adı, Soyadı	Enis ERKAN		
Doğum Yeri ve Yılı			
Medeni Durumu			
Bildiği Yabancı Diller ve Düzeyi	İngilizce-Orta düzey		
Öğrenim Durumu	Başlama - Bitirme Yılı		Kurum Adı
Lisans	2012	2016	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans	2019	2021	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Programı
Doktora			
Çalıştığı Kurum (/lar)		Başlama - Ayrılma Yılı	
1. Erzurum/Tortum Pehlivanlı İlkokulu		2016	Devam ediyor
2.			
3.			
Üye Olduğu Bilimsel ve Mesleki Kuruluşlar			
Katıldığı Proje ve Eğitimler	➤ ERASMUS – St Cyril And St Methodius University Of Veliko Turnovo – 2013-2014		
Yayınlar			
İletişim (e-posta)			